

Planinarske NOVINE

Planinarski Savez Crne Gore slavi veliki jubilej

70 GODINA NA VISINI

TURA NA VRH

Minin Bogaz sa Crnog jezera
preko Lokvica i Sagorelih ploča

INTERVJU

Doc. dr Mirko Jakovljević

Masovni mediji treba da djeluju
preventivno u razvoju ekološke svijesti

ŽELJKO STARČEVIĆ

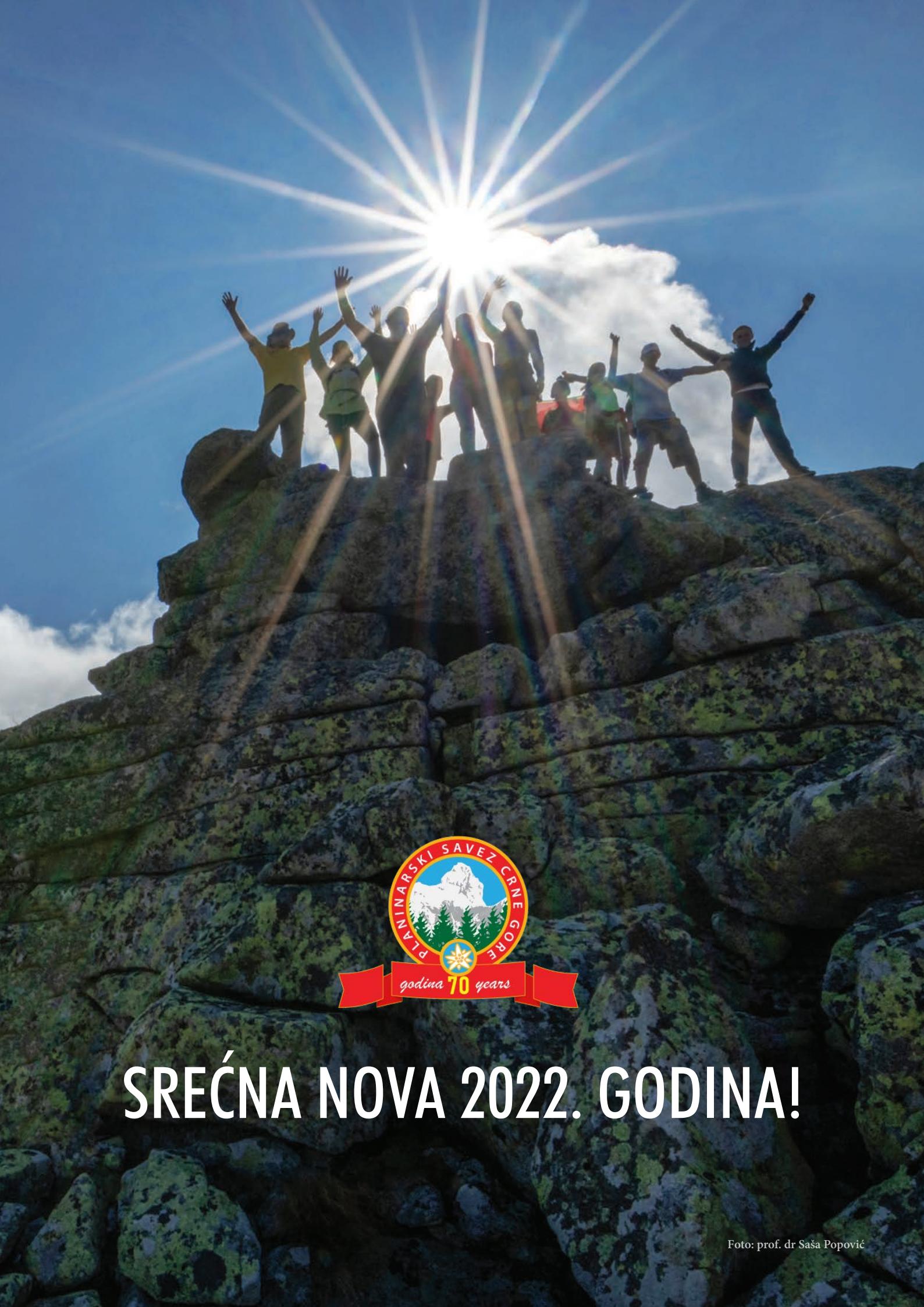
Velji vrh 1277 m nesudena tvrdava

Crna Gora
Uprava za sport i mlade

ISSN 2337-0653
9 77 233 370 65007

SREĆNA NOVA 2022. GODINA!

Foto: prof. dr Saša Popović

Časopis Planinarskog saveza Crne Gore,

broj 13 - decembar 2021.

Izlazi dva puta godišnje

Izdavački savjet:

mr Luka Mitrović, mr Darko Brajušković,
mr Vesna Bulatović, Enes Drešković, Fevzija
Kurtagić, prof. dr Dragan Bulatović, Milu-
tin Đurović, prof. dr Saša Popović, Željko
Starčević, Dragutin Vujović i mr Zehra Balić

Redakcijski odbor:

mr Darko Brajušković, doc dr Mirko Jakovljević,
Pavle S. Bandović, prof. dr Dragan Bulatović,
mr Vlado Vujisić, Željko Madžgalj, mr Vasilije
Bušković, **Milan Radović**

Glavni i odgovorni urednik:

prof. dr Dragan Bulatović

**Zamjenik glavnog i odgovornog urednik
a:** doc. dr Mirko Jakovljević

Lektorka:

Ljudmila Jušković

Prelom i grafička obrada:

Jelena Jušković

Tehnička sekretarka Redakcije:

Tatjana Ivanović

Organizator:

Pavle S. Bandović

Izdavač:

Planinarski savez Crne Gore
Bracana Bracanovića 68/C, 81 000 Podgorica
Tel: 020-622 220, **fax:** 020 622-157
e-mail: info@pscrg.me **web:** www.pscg.me

Štampa:

Pegaz, Bijelo Polje

Tiraž:

500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna biblioteka Crne Gore, Četinje

ISSN 2337-0653 = Planinarske novine
COBISS.CG-ID 28546320

Redakcija zadržava pravo izbora tekstova i fotografija prema kvalitetu u konцепциji časopisa. Tekstovi i fotografije se ne vraćaju i za njih se ne isplaćuju honorari

Ministarstvo kulture Crne Gore u Evidenciju medija, pod brojem 763, upisuje štampani medij "Planinarske novine" čiji je osnivač sportska organizacija Planinarski savez Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, ul. Bracana Bracanovića 68/C

Fotografija na naslovnoj strani:
Durmitor-Bobotov kuk 2523 m
Foto: **Ivan Savić (PK „Visokogorci“)**

Riječ urednika

Dragi čitaoci i saradnici,

Pred Vama je novi, 13. broj časopisa „Planinarske novine“. Časopis donosi nove i zanimljive članke, te predstavlja svojevrsnu hroniku aktivnosti planinarskih klubova i Planinarskog saveza Crne Gore kao krovne nacionalne organizacije. Novina je i to što sam od ovog broja imenovan za glavnog i odgovornog urednika. To je za mene velika čast, ali i odgovornost. Zahvaljujem se Upravnom odboru PSCG na ukazanoj časti i povjerenju, obećavam da će se truditi, a uz vašu podršku, siguran sam da će to povjerenje i opravdati. Osjećam potrebu da se iskreno zahvalim dosadašnjem glavnom i odgovornom uredniku mr Darku Brajuškoviću koji je pokrenuo Planinarske novine 2015. godine i zajedno sa članovima redakcije uložio veliki trud da bi danas imali ovakav časopis kojim se možemo ponositi. Naravno, bez vaših vrijednih i zanimljivih priloga svi naši napori bili bi uzaludni. Iz broja u broj časopis je sve bogatiji i sadržajniji, zato ovom prilikom hoću i Vama da se zahvalim na uloženom trudu i povjerenju koje ste nam ukazali. Takođe, hoću da ohrabrim i pozovem sve planinarke i planinare, koji do sada nijesu objavljivali u Planinarskim novinama, da svoje avanture podijele sa nama. Sve nas vezuje zajednička ljubav prema prirodi i visinama. Planinarske novine nam omogućavaju da još bolje komuniciramo, razmjenjujemo iskustva i učvršćujemo međusobne veze. Uvođenjem novih rubrika i modernizacijom časopisa, dalje ćemo širiti krug autora i čitalaca.

Prof. dr Dragan Bulatović

Usponi, pohodi, ekspedicije i takmičenja se pamte i vremenom zaboravljaju. Sve što se ne zapisi nije se ni dogodilo, govorio je naš dobri Danijel Vincek. Dobre priče uz dobre fotografije spasiće od zaborava naša djela, naše izazove i uspjehe, i tako nas približiti budućim generacijama. A koliko je sve ovo zaista važno uvjerili smo se u prethodnih nekoliko mjeseci pripremajući proslavu velikog jubileja „70 godina na visini“. Vodenim uvjerenjem da sedam decinija bitisanja i sjajni rezultati koje je Savez za to vrijeme postigao zasluzuju da se promovišu na adekvatan način, odlučili smo da izradimo dokumentarni film i monografiju. Priključivanje materijala za te namjene pokazalo se kao vrlo složen i zahtjevan posao. Međutim, nijesmo odustajali, radili smo uporno i posvećeno, film je već završen i biće prikazan tokom Svečane akademije koja će biti upriličena do kraja decembra. Trideset minuta video svjedočenja o prirodnim ljepotama i bogatstvu jedine zemlje koja u svom nazivu nosi ime planina odličan je temelj, izazov i poziv svim zainteresovanim hroničarima da se u narednim godinama pripremi još potpuniji video zapis nastanka i funkcionalnosti Planinarskog saveza Crne Gore. Ovom prilikom se zahvaljujem autorskom timu i svima koji su nam nesebično ustupili autorske fotografije, video snimke, kazivali saznanja i koji su višemjesečnim radom i velikim trudom i na ovaj način upotpunili planinarsku dokumentaciju Crne Gore.

Velika ilustrovana monografija 70 godina PSCG se takođe privodi kraju.

Neka nam je svima srećan veliki jubilej i Nova 2022. godina.

Da smo zdravi, veseli i uzbrdo brzi.

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr Dragan Bulatović

Doc. dr Mirko Jakovljević, doktor političkih nauka, komunikolog

Masovni mediji treba da djeluju preventivno u razvoju ekološke svijesti

Mediji omogućuju „javnu debatu“, sučeljavanje naučnih ili političkih mišljenja o konkretnim i potencijalnim ekološkim problemima, mogu da mobilišu javno mnjenje, definišu interes i zahtjeve javnog mnjenja i ispostavljaju zahtjeve građana centrima političke moći. Ali, mora se voditi računa da upravo obilje informacija može da utiče i negativno na razvoj ekološke svijesti, imajući u vidu monopolizaciju medija, ističe doc. dr Mirko Jakovljević, komunikolog i zamjenik glavnog i odgovornog urednika Planinarskih novina.

doc. dr Mirko Jakovljević

Profesore Jakovljeviću, šta čini osnovu savremene ekološke krize?

Osnovne postavke problema savremene ekološke krize stavljuju u prvi plan čovjeka i njegovu eksplotatorsku prirodu za narušavanjem prirodne ravnoteže. Međutim, problem je daleko teži nego što se na prvi pogled vidi. Pokrenuta su pitanja o tome kako treba pomiriti čovjekovu prirodu sa idejom osvajanja novih horizonta? Kako obuzdati prirodu kapitala da stvara profit na bazi surovog iskorišćavanja prirode i ljudi? Smatram da prvi korak mora da bude promjena svijesti pojedinaca i društvenih grupa koji ugrožavaju životnu sredinu. Uticaj masovnih medija u tom procesu je veoma važan i to nije samo uticaj masov-

nih medija na ekološku svijest, već prije svega, uticaj na razvoj ekološke svijesti. Planinarstvo kao sport i, prije svega, način života, može da ima veliki uticaj na pravilan odnos čovjeka prema prirodi i razvoj ekološke svijesti.

Koji su, po vama, osnovni uzroci narušenog stanja ekološke ravnoteže?

Ako radimo analizu na globalnom nivou, to je na prvom mjestu problem uvećanog prirodnog priraštaja. Sama ta činjenica potvrđuje osnovne stavove i Maltusove teorije i moderna predviđanja o rastu stanovništva u, prije svega, ekonomski nerazvijenim djelovima svijeta koje, na primjer, iznosi Entoni Gidens. U tom smislu, saznanja o ekološkim problemima su uslovljena i potrebom za usvajanjem fundamentalnih saznanja o karakteru ekoloških problema, kao i uspostavljanjem veze između informisanja o ekološkim problemima i učestvovanja u njihovom rješavanju. Smatram da izučavanju ekoloških problema treba pristupiti sa multidisciplinarnog stanovišta, odnosno da sociologija i druge društvene nauke, na primer komunikologija, osim prirodnih, moraju uzeti učeće u istraživanju i rješavanju globalnih ekoloških problema.

I sami ste dugo profesionalno radili u medijima, pa i danas ste aktivni. Kako mediji treba da djeluju kada je u pitanju ekološka svijest?

Masovni mediji kada je u pitanju ekološka svijest ne djeluju, po svojoj prirodi, samo pozitivno ili negativno. Oni moraju da

budu funkcionalno upotrijebljeni. Odnosno, masovni mediji mogu da unaprijede i izgrade ekološku svijest i obogate ekološku kulturu. Vrijednosni sistem jednog društva čini i ekološka svijest. Nju određuju društvene grupe i njihov sistem vrijednosti dok ekološku orientaciju u odnosu na ekološku svijest, čini „specifičan korpus uvjerenja, mišljenja i percepcija, koje utiču na ponašanje pojedinaca ili grupe“, tako da vrijednosna orientacija određuje ekološke okvire ponašanja. Mediji značajno doprinose da se pojedinci i grupe aktiviraju i uključe u ekološke akcije, u skladu sa usvojenim ekološkim znanjima, tako da djelovanje medija može biti i preventivno i pravovremeno. Preventivno - kada se primalac poruka, odnosno informacija, upoznaje sa potencijalnim ekološkim opasnostima ili potencijalnim zagadivačima, stanjem životne sredine u lokalnoj, regionalnoj i globalnoj ekološkoj sredini, opasnostima od zagađenja i drugih oblika narušavanja prirodne sredine. Pravovremeno - kada tačno i sadržajno emitovanje poruka može da pomogne ne samo u spašavanju života već kada mediji mogu da budu mobilizator i katalizator određenih društvenih procesa u vezi sa ekološkom situacijom. Osim toga, mediji omogućuju i „javnu debatu“, sučeljavanje naučnih ili političkih mišljenja o konkretnim i potencijalnim ekološkim problemima, mogu da mobilišu javno mnjenje, definišu interes i zahtjeve javnog mnjenja i ispostavljaju zahtjeve građana centrima političke moći. Ali, mora se voditi računa da upravo obilje

informacija može da utiče i negativno na razvoj ekološke svijesti. Imajući u vidu, monopolizaciju medija koja je u posjedu manjeg broja nosilaca finansijske moći, može, i često zapravo i ima i negativan uticaj na ekološku svijest, na način da se prečutkuju ekološki problemi, da se minimiziraju, čak i da se po tim pitanjima dezinformiše javnost. Važno je da ne zaboravimo i oblast ekološke kulture. U dosadašnjim promišljanjima, kada je na primjer u pitanju održivi razvoj, mahom se ističu ekonomski, socijalni i ekološki aspekti dok se sportski, poput planinarenja, i kulturni činioci zanemaruju. Svaka društvena epoha se odlikuje određenim vladajućim kulturnim modelom, dok je kultura 20. vijeka predstavljala skup duhovnih i materijalnih tvorevina, ali i tehnoloških promjena. U tom periodu, koji nas karakteriše i danas, ekološka kultura nije imala adekvatan kritički odnos prema nosiocima tehničko-tehnoloških promjena. Da bi se povećala kritičnost prema ovim modernim dostignućima civilizacije, smatram da treba razvijati obrazovnu funkciju škole, ali i obrazovnu funkciju medija. I opet, ovdje posebno ističem ulogu Planinarskog saveza koji okuplja brojne klubove i ljudе koji umiju da djeluju u pravom smjeru i da objedine sve neophodne obrazovne, kulturološke, ali i sportske funkcije društva koje ima namjeru i želi da bude prva ekološka priznata država.

Postoji li rješenje za održivu životnu sredinu?

„Spasonosno rješenje“ za planetu, za održivu sredinu, pa i za Crnu Goru, jedinu državu na svijetu koja u svom nazivu ima riječ „gora“, podrazumjeva promjenu svijesti, izgradnju ekološke kulture, usvajanje efikasne ekološke politike, kao i usvajanje shvatanja da nema održive sredine bez zaštite životne sredine u svim njenim segmentima. I pored toga, rast ekoloških kriza je u ekspanziji. Istraživanje koje sam uradio pokazalo mi je da se većina stanovništva najviše informiše preko televizije i dnevnih štampanih medija, dok škola, odnosno obrazovne institucije, pružaju najmanje informacija o ekološkim problemima. Najviše interesovanja je za problem ispravnosti hrane i vode, a rezultati ankete pokazali su da građani nijesu zadovoljni kvalitetom informisanja o stanju životne sredine iz lokalnih medija. Smatram da je uticaj masovnih medija na razvoj ekološke svijesti potcijenjen, ali da je on po svojoj suštini neophodan za ubličavanje ekološke kulture. Ubijeđen

Boravak na Durmitoru

sam da će uloga medija u oblikovanju ekološke svijesti u budućnosti jačati. To donosi nove zahtjeve pred medije. Da bi ispunili svoje obrazovne ciljeve, mediji moraju imati još profesionalniji odnos, ali i teorijsko utemeljenje, što pokreće novo pitanje i raspravu o ekološkom obrazovanju novinara koji rade u medijima.

Za početak, u programske šeme medija uvrstiti što je moguće više emisija o zaštiti i očuvanju prirodne sredine. Planinarske novine su jedan od svjetlih primjera kako se treba stručno, ali i naučno odnositi prema svom prirodnom okruženju i svojoj životnoj sredini.

Razgovarao: Ranko Ćetković

Crna poda

MALA ŠKOLA PLANINARSTVA (12)

Prokletije

Foto: Ivan Savić

Piše: Prof. dr Dragan Bulatović

ALPINISTIČKA OPREMA

Alpinizam je sportska aktivnost kretanja nepristupačnim i neuređenim planinskim predjelima i stijenama isključivo iz sportskih, estetskih i duhovnih potreba. Ova aktivnost se može obavljati u bilo kojem dijelu svijeta, u svako godišnje doba i u najsvirovijim vremenskim prilikama, zato se alpinizam se sa razlogom može svrstati u ekstremne sportove. Po rizicima koje sa sobom nosi, neki alpinizam upoređuju sa Formulom 1. Penjati po visokim i nepoznatim planinama može samo iskusni planinar koji dobro poznaje orijentaciju, opasnosti, pravila ishrane, noćenje, prvu pomoć, opremu, meteorologiju, visokogorsko skijanje, kao i osnove alpinizma i spašavanja. Za bavljenje alpinizmom, pored dobre fizičke kondicije i psihičke stabilnosti, te poznavanja različitih tehnika penjanja, potrebna je odgovarajuća oprema. Za uspjeh uspona jedan od presudnih faktora je dobra i adekvatna oprema. Vrsta i količina opreme će zavisiti od uslova penjanja (ljetnji ili zimski), visine planine, dužine boravka u planini i drugih faktora. Pored adekvatne obuće, odjeće i ranca, neophodna je tehnička oprema za penjanje u ledu i suvoj stijeni, ekspedicijска oprema itd. Ova specijalizovana i skupa oprema se sastoji od različitih užadi, klinova, karabinera, spitova i sl. Svaki alpinista na usponu mora imati penjački pojaz, kacigu i specijalne cipele penjačice. U nastavku ćemo opisati najvažnije dijelove alpinističke opreme.

Užad-Penjačko uže je osnovni dio alpinističke opreme i ima ulogu osiguranja alpiniste pri padu. Razlikuju se statička i dinamička užad. Kod dinamičkih užadi košuljica je uglavnom šarena, dok su statička užad obično jednobojna.

Koefficijent elastičnosti kod dinamičkih užadi je veći od 4% što ublažava pad penjača.

Dužina dinamičkih užadi je od 40 do 80 m, dok debljina zavisi od namjene i kreće

se od 9,1 mm do 11 mm za jednostruka, od 7,5 mm pa naviše za dvostruka. Prilikom korišćenja treba izbjegavati gaženje po užetu i kontakt užeta sa oštrim predmetima.

Uže se čuva na tamnom i suvom mjestu. Korišćenjem užeta u vlažnim uslovima, ono upija vlagu i postaje teže. Postoje i tzv. DRY užad koja imaju manju sposobnost za apsorpciju vode i pogodnija su za korišćenje u vlažnim uslovima.

Alpinistička kaciga – štiti glavu alpiniste od padajućih predmeta (kamenje, komadi leda i sl.). Takođe, štiti glavu penjača od udarca prilikom pada u stijeni. Povrede glave su veoma ozbiljne i zato posjedovanje kacige na usponu nekada znači razliku između života i smrti. Treba koristiti namjenske i atestirane kacige radi veće sigurnosti. Važno je da je kaciga udobna i lako podešiva.

Alpinistički pojaz – služi za navezivanje penjača na uže, kao i za raspoređivanje sila i ublažavanje udaraca pri padu. Pojas treba da bude udoban, siguran i lijepo dizajniran za jednostavnu upotrebu. Kopče za stezanje/opuštanje pojasa oko struka i na nogama treba da omoguće jednostavno zatezanje, bez mogućnosti neželjenog opuštanja tokom upotrebe. Na pojazu oko struka mora biti dovoljno petlji za kačenje neophodne opreme koju alpinista nosi na uspon: klinovi, kompleti, karabineri, čokovi...

Penjačice – su posebno oblikovane i od posebne gume izradene cipele, namijenjene isključivo za penjanje. Ove cipele u velikoj mjeri olakšavaju penjanje i povećavaju sigurnost penjača u stijeni. Na performanse cipela utiču vezice, kaiševi, postava, gumeni đon i dr. Veoma je važno da cipela dobro prijanja za podlogu. Postoji više vrsta ovih cipela na tržištu, a izbor zavisi od vrste samog penjanja. Cipela na nozi treba da stoji čvrsto, ali ni u kom slučaju bolno. Udobne cipele omogućiće duže i udobnije penjanje.

Karabineri - su jedan od najvažnijih dijelova penjačke opreme, jer od njihovog kvaliteta i izdržljivosti često zavisi život penjača. Karabineri služe za povezivanje dva dijela opreme u jednu cjelinu (osmica-pojas, uže-klin i sl.). Mogu biti različitog oblika, a najčešće su ovalni, kruškoliki, asimetričničnog ili pravilnog „D“ oblika. Različiti oblici omogućavaju i različitu primjenu. Karabineri se uglavnom izrađuju od čelika ili aluminijuma koji se koristi u avio industriji. Generalno čelični su jači, ali i teži. Za sve vrste osiguranja penjača koriste se karabineri sa maticom. Dok se karabineri bez matice koriste za izradu

međuosiguranja i nošenje opreme. Na karabineru je ugravirana njegova izdržljivost u otvorenom i zatvorenom stanju, kao i izdržljivost u različitim smjerovima opterećenja. Takođe, treba da je označen i standard koji karabiner zadovoljava (UIAA, CE, EN...)

Cipele za penjanje u zimskim uslovima - su jedan od najvažnijih, ako ne i najvažniji dio opreme. Ako su tjesne i nekvalitetne, mogu uzrokovati žuljeve, promrzline i sl. Postoji veliki izbor cipela, zavisno od sezone i uslova. Cipele uvek treba probati na debelu (vunenu) čarapu i uzimati za jedan broj veći. Postoje dvije vrste cipela: kožne i plastične. Za himalajske i druge ekspedicije na kojima vladaju ekstremni klimatski uslovi koriste se ili plastične cipele ili cipele koje su pravljene iz jednog dijela sa kamašnama i služe upravo za takve uspone.

Planinarske cipele su duboke, što treba da smanji mogućnost povrede skočnog zgoba, kao i drugih vanjskih uticaja (kamenje, snijeg) na nogu. Duž cipele (đona) se često prostire metalna šina koja treba da osigura ravnomernije prenošenje opterećenja. Đon se najčešće izrađuje od vibrama ili sličnih materijala. Đon treba da osigura toplotnu izolaciju, kao i da smanji mogućnost da dođe do klizanja. Cipele za trekking nemaju neka posebna termoizolaciona svojstva, ali je poželjno da budu vodoootporne. Uglavnom se rade od kože ili kombinacije kože i kordure, a membrana je GORE-TEX ili neki sličan materijal.

Alpinista na Maganiku Foto Stefan Radović

Alpinistički čekić - se koristi za zakucavanje klinova u stijenu, kao i za vađenje međuosiguranja. Čekić se koristi pri penjanju tradicionalnih tj. neopremljenih alpinističkih smjerova, kao i za opremanje novih smjerova. Nekada su čekići imali drške od drveta, a danas su uglavnom metalne presvučene gumom. Gumena drška smanjuje vibracije prilikom ukucavanja klinova, a na njenoj dnu nalazi se rupa za kačenje na penjački pojas. Zakriviljena glava čekića sa rupom za kačenje dodatka za vađenje klinova omogućava lakše vađenje klinova iz stijene.

Komplet – predstavljaju dva karabinera međusobno povezana gurtnom, koja može biti različite dužine. Koristi se za smanjenje trenja i bolju amortizaciju

prilikom pada. Za uspon opremljenih smjerova na stijeni, potrebno je imati više kompleta. Pomoću kompleta fiksira se uže kroz usidrene tačke na stijeni. Šivena gurtna kojom su povezani karabineri doprinosi sigurnosti i brzini upotrebe. Pored upotrebe kod opremljenih smjerova, kompleti se često koriste i kod tradicionalnog penjanja gdje se ukopčavaju u opremu za tradicionalno penjanje poput „čokova“ i „frendova“.

Klinovi – služe za izradu sigurnosnih tačaka bilo da se radi o tačkama sidrišta ili međuosiguranju. Uprkos tome što polako izlaze iz mode, klinovi se i danas često koriste, naročito u neopremljenim smjerovima. Postoje klinovi različite tvrdoće u zavisnosti od vrste stijene za koju su namijenjeni. U zavisnosti od oblika pukotine za koju su namijenjeni mogu biti horizontalni vertikalni ili univerzalni.

Klinovi za led - klinovi specijalne izrade, koriste se za penjanje u ledu. Dizajnirani su tako da se lako urezuju i u najtvrdi led i imaju visoku otpornost na izvlačenje.

Derez - su sprave koje se nose na cipelama, u slučaju penjanja po ledu i tvrdom snijegu. To su istaknuti metalni šiljci (najčešće 12-14) pričvršćeni za čvrsti metalni okvir koji se zatim pričvršćuje na don planinarskih cipela. Postoje nekoliko vrsta dereza i razlikuju se po namjeni i načinu kačenja na obuću. Po namjeni, dereze se dijele na planinarske i dereze za "ice climbing" (penjanje u ledu, penjanje zaledenih vodopada). Planinarske dereze mogu biti automatske, poluautomatske i dereze skoje se pomoću traka i plastičnih veza kače na cipele.

Cepin - je dio standardne planinarske opreme. Namijenjen za izradu stepenica i oslonaca u tvrdom snijegu i ledu, kao oslonac za penjanje i spuštanje po strmim

zaledenim padinama, za kočenje pri proklizavanju, te kao sidrište i za izradu bivaka u tvrdom snijegu. Sastoje se od kljuna, oštice, drške, omče i šiljka. Na dršci se skoro uvijek nalazi omča koja je jako bitna, jer obezbjeđuje vezu sa penjačem prilikom pada kada se može desiti da cepin ispustite iz ruke. Jako je bitno izvježbati tehniku kočenja cepinom prilikom pada, jer u nekim slučajevima od toga zavisi život. Poseban tip cepina je bajla. Kraća je i anatomska oblikovana. Prevshodno služi za savladavanje velikih nagiba (uglavnom vertikalnih), penjanje zaledenih vodopada i sl. Za razliku od cepina, umjesto lopatice ima čekić za zakivanje klinova.

Čokovi – zaglavci koji se koriste umjesto klinova za postavljanje međuosiguranja u pukotinama stijene. Mogu biti sa sajлом ili sa alkicom. U alpinizmu, se zaglavci dosta koriste i ne oštećuju stijenu. Mogu se praviti i korišćenjem čvorova na užetu koji se mogu zaglaviti u neki reljefni oblik. Ukoliko su pravilno postavljeni mogu izdržati i vrlo velika opterećenja.

Frendovi – su mehaničke naprave koje imaju istu ulogu kao i čokovi, samo se mogu do određenih granica prilagođavati veličini pukotine. Frend se namjesti u pukotinu, a prilikom opterećenja sve jače upire krilcima u zidove pukotine i na taj način sprečava ispadanje. Posebno su pogodni za korišćenje u plafonskim i previsnim pukotinama. Jednostavno se i brzo se postavljaju i sve više koriste u penjanju. Postoje fix i flexi frendovi.

Mehaničke sprave za osiguravanje (osmica, Gri Gri, reverso, tre) – su djelovi opreme oko kojih se koriste za kontrolu užeta pri osiguranju partnera i spuštanje niz uže. Sve ove sprave koriste kombinaciju trenja ili stiskanja kako bi se proizveo efekat kočenja. Uloga im je da pruže zaštitu prilikom pada tako što će sistemom trenja u mehanizmu tu energiju da apsorbuju. Dizajn sprave nam diktira na koji način se taj efekat kočenja proizvodi. Sprave bazirane isključivo na

trenju (npr. puž ili osmica) uglavnom obezbeđuju glatko i nesmetano curenje užeta. Osmica i reverso se mogu koristiti za jednostruko i dvostruko uže, ali nemaju mogućnost samoblokiranja pri padu. Gri Gri ima mogućnost samoblokiranja pri padu penjača, ali se koristi za jednostruku užad debljine 10-11 mm. Tre ima mogućnost samoblokiranja pri opterećenju, a koristi se za jednostruko i dvostruko uže. Prednost mu je, takođe, što ne uvija uže.

Iz knjige Milana Radovića „Nebeske note“ - (2011) IIC Narodna Misao, Podgorica

ELBRUS – IZUZETNO ZAHTJEVNI VRHOVI MITSKE PLANINE

Noć je izuzetno hladna. Nekoliko puta se budim zbog hladnoće i vjetra koji žestoko duva. Čujem Dušana u susjednom šatoru kako neprestano kašlje. Đaja u jednom momentu komentariše: „Uopšte mi se ne sviđa kako kašlje. Nije dobro“.

Jutro osviće mirno i vedro, imamo odličan pogled na masiv Kavkaza. Preko puta je „pravi“ Kavkaz, himalajskog izgleda, sa okomitim stijenama i testerastim vrhovima. Na toj strani najatraktivnija je Ušba, dvoglavi vrh kojega su 1964. godine, grebenskim prečenjem, osvojili čuveni alpinisti bivše Jugoslavije: Zvone Blažina, Živojin Gradišar, Franc Urh, Roman Robas, Ljubo Juvan, Pavel Šimenc, Tone Škarja, Vanč Potrč i dr Franc Srakar. Sa svoja dva markantna vrha, kolosalnim ledopadima i verikalama od 2000 metara, Ušba izgleda neosvojivo. Iznad nas je Elbrus, ugašeni vulkan, po

tome se izdvaja od ostalog masiva ove moćne planine.

Elbrus čine dva vrha, dvije kupe, gotovo identične po obliku i visini. Njegov lijevi vrh, gledano iz kampa, je Zapadni Elbrus, visok 5642m/nm, i najveći je u Evropi. Sve do rušenja Berlinskog zida i otvaranja Rusije, za najveći vrh Evrope smatran je Mon Blan, ali je sad i zvanično Elbrus. Drugi dio nekadašnjeg vulkanskog grotla je vrh Istočni Elbrus, visok 5621m/nm. Gledano iz kampa, Elbrus je na dohvatu ruke, ali je to optička iluzija karakteristična za sve planine, posebno one vuklanskog porijekla. Dobro se sjećam Akonagve i njenih traverzi u nedogled. Elbrus je prve planinare privukao još 1807. godine kada je na jedan od njegovih vrhova neuспješno pokušao da se popenje H.J. Klaport. Kavkaska vojska je, pod vođstvom gene-

rala Emanuela, organizovala ekspediciju na Elbrus 1829. godine. Desetog jula te godine, vodič Kiral Haširov se popeo na Istočni Elbrus, i to je prvo osvajanje ovog vrha. Mnogo godina je moralo da prode da bi vrhovi Kavkaza postali sastajalište evropske planinarske elite. Među prvima, bila je engleska ekspedicija. Godine 1874. uputili su se u moćan planinski lanac na kraju svijeta, tako je to tada izgledalo, i osvojili Zapadni Elbrus. Prvi čovjek koji je osvojio oba vrha Elbrusa bio je ruski vojni topograf Andrej Vasiljevič Pastuhov. On je istraživao ovu planinu od 1890. do 1896. godine.

Nakon doručka i nanošenja zaštitnih krema i ostalih priprema, u 9.20 krećemo na još jedan, poslednji aklimatizacioni uspon. Cilj je Skala Pastuhova, stijena na visini od nekih 4600m/nm. Kreće i Dušan, na licu mu se vidi da nije dobro, ali on uporno govori da je samo prohладno. Kaže, topio je snijeg u šatoru, napravio kondenzaciju, pa je zbog toga kašljao. Meni liči na začetak visinske bolesti, ali on ne priznaje. Ostaje nam da mu vjerujemo. U kampu ostaje Jelena iz Mostara jer joj je, pod uticajem visine, bilo loše tokom noći. Krećemo laganim ritmom, pored nas prolaze ratraci sa borderima koji se spuštaju sa visine koja je naš današnji cilj. Nakon prvog dijela staze, koji je lagane eksponiranosti, ispod Skale Pastuhove kreće eksponiraniji uspon. Većina grupe odlučuje da je dosta na 4550m/nm. Mi nastavljamo dalje, dok GPS nije pokazao visinu od 4800 metara iznad mora, petnaest minuta iza podneva. Neki, kojima je Mon Blan visinski rekord, izlaze još desetak metara kako bi se našli iznad visine ovog vrha.

Nakon pola sata odmaranja na ovoj visini, lagano se spuštamo u kamp. Jasno je da će završni uspon biti izuzetno zahtjevan jer se savlađuje velika visinska razlika, a većinu uspona savlađujemo u noćnim časovima kada će biti hladno, sa mogućim vjetrom.

(nastaviće se...)

Planinarski pečati, upisne knjige i planinarski dnevničici, dio istorije planinarstva

Tekst i foto: Pavle S. Bandović

Planinarski pečati, upisne knjige i dnevničici transverzala su tradicionalan način ovjere realizovanog uspona na planinski vrh, izvedenu planinarsku akciju, učešće na planinarskim sletovima i pohodima, pri obilasku planinarskih transverzala, boravku u planinarskom domu, posjeti istorijskom mjestu, prirodnoj atrakciji, učešću na planinarskom takmičenju i drugim značajnim dogadjajima uz fotografiju su prvorazredni dokumenti.

Za mnoge planinarske aktivnosti su posebno dizajnirani pečati - štambilji i dnevničici kojima je osnovna namjena ovjera i dokaz učešća na tim aktivnostima. Prema namjeni mogu biti: službeni pečati kluba - društva (logo), saveza i komisija, pečati za posebne aktivnosti (ekspedicije, sletove, festivali, takmičenja), transverzalni (kontrolnih tačaka), tradicionalnih uspona, marševa i pečati planinskih vrhova, domova, atrakcija i kulturno istorijskih znamenitosti.

Pečati – štambilji se izrađuju i koriste kao pokretni ili fiksni za otisk mastilom u dnevnike, bilješke i druga dokumenta vezana za planinarstvo. Mogu biti izrađeni u gumi, plastici, metalu, silikonu ili drvetu. Oblik i dizajn planinarskih pečata u Crnoj Gori sličan kao kod zemalja u okruženju i nije još standardizovan. Do sada su korišćeni i dalje se koriste pokretni, a na transverzalama od skora i fiksni na upisnim kutijama ili na stijeni. Otisci i pečati su najbrojniji tragovi aktivnosti u planinarstvu pojedinaca, društava, klubova i saveza kao trajni dokumenti.

Upisne knjige su tradicionalan dokument planinara i evidencija uspona i posjetilaca na planinskim vrhovima, boravku u skloništu, planinarskoj kući i domu. Iste se ostavljaju u upsine kutije ili tobolce zaštićene od atmosferskih padavina. U knjigu - svesku se unose obavezni podaci o datumu uspona - posjete, imena posjetioca, klub ili država korisnika i kratke poruke, a podaci iz upisnih knjiga su višestruko korisni za domaćine staza i organizatora aktivnosti i analize posjećenosti. Knjige - sveske se načelno nalaze i čuvaju u upisnim kutijama - tobolcima, kod ovlašćenog lica planinskog kluba-društva, planinarskog doma-kuće i/ili Saveza – organizatora aktivnosti.

Planinarski dnevničici su posebni namjenski dokumenti pojedinaca i uspostavljenih planinarskih transverzala koje ih vode i ovjera-vaju pečatima – štambiljima. Dnevničici transverzala su tipizirani

dokumenti sa pravilnikom gdje se vrši ovjera kontrolnih tačaka i ovjera prolaska cjele trase

Upisne knjige, dnevničici i pečati (štambilji) su prvorazredni dokumenti i od posebnog su značaja, kako za planinare, tako i za planinarske organizacije - Planinarski savez. Analizom istih dolazi se do značajnih podataka o razvoju i sadržajima planinarstva, uređenju planinarskih staza, infrastrukturni, manifestacijama i drugim organizovanim aktivnostima, ruralnom turizmu, stepenu korišćenja uređenih staza i infrastrukture, posjetama i usponima na planinske vrhove, atrakcijama i kulturno istorijskim mjestima, održanim tradicionalnim planinarskim manifestacijama, a posebno o kontinuitetu rada planinarskih klubova - društava i Saveza... Podaci su i trajna uspomena i važna istorijska građa koju treba prezentovati i sačuvati iz upisnih knjiga, dnevnika, dnevnika i planinarskih fotografija. Ubrzani razvoj sadržaja u granama planinarstva kao sportskog, zdravstvenog, turističkog i kulturološkog brenda Crne Gore, zahtjeva da se u cilju promocije planinarskih resursa pristupi prikupljanju, obradi i objavljuvanju prigodne publikacije iz ove oblasti obilježavajući trajno istorijski trag planinarstva. Uređenje novih planinskih (planinarskih) staza, održivog korišćenja uspostavljenih planinarskih, pješačkih staza i infrastrukture takođe zahtjeva da se mreže planinski staza (nacionalne i lokalne) kao i postojeće infrastruktura opreme Upisnim kutijama (pečatima, upisnim knjigama). Molimo sve aktivne planinare/ke i veterane/ke iz planinarskih klubova - društava i građane da nam ustupe (isključivo u elektronskoj formi - skenirane) ili poklone: arhivirane upisne knjige, planinarske dnevničice, članske knjižice planinara/ki saotiscima pečata vrhova, planinarskih domova, takmičenja u planinarskim disciplinama, učešća u ekspedicijama i usponima u CG i inostranstvu, prirodnim i kulturno istorijskim atrakcijama uz planinske staze i fotografije sa drugih planinarskih aktivnosti društava - klubova zaključno sa 2006.godinom u Crnoj Gori i Svijetu sa neophodnim komentarom i vlasnikom artefakta. Bićemo vam zahvalni za saradnju u njegovanju tradicije planinarstva, zabilježimo uspjehe planinara/ki i klubova-društava Crne Gore na nacionalnom i međunarodnom nivou. Ustupljeni materijal ćemo objavljivati u „Planinarskim novinama“ i publikacijama PSCG kako bi ga sačuvali od zaborava.

Tekst i fotografije:
mr Vlado Vujišić

Minin Bogaz 2387 m NP Durmitor

Durmitorska alpska igla

Minin Bogaz predstavlja jedan od najimpresivnijih i najuočljivijih vrhova Durmitora, čija vitka figura dominira njegovim centralnim masivom. Mnogi ga zovu „Durmitorska alpska igla“, pošto njegov impozantan izgled podsjeća na neke od najpoznatijih vrhova u Alpima. Svoje ime ovaj vrh dobio je po Mini Šamšalu, čuvenom lovcu, koji je u blizini vrha imao svoju čeku za lov na divokozе.

Austrijski alpinisti Bauer i Obersteiner 1931. godine izvršili su prve uspone u stjeni Mininog Bogaza. Grupa slovenačkih alpinista, Tone Dovjak, Dolar Daro i Bojmir Filipič, 1940. godine izvršila je prve zimske uspone na Minin Bogaz.

Gledajući sa Žabljaka, gotovo da je nemoguće, a ne primijetiti oštru i impresivnu stijenu Mininog Bogaza. Zajedno sa Lučinim Vrhom (2396 m), Bobotovim Kukom (2523 m), Bezimenim Vrhom (2487 m) i Rbatisnom (2401 m), Minin Bogaz i njegovo sjeverozapadno lice dominira iznad stjenovite udoline zvane Valoviti do (2027 m).

Južna stijena Mininog Bogaza obrušava se prema najvišem glečerskom jezeru na Durmitoru – Zelenom viru (2028 m). Minin Bogaz djeluje najljepše i najimpresivnije kada se gleda sa Čvorovog Bogaza (2152 m), kao i sa Pitomina iznad sela Bosača, blizu Momčilovog grada. Greben Minin Bogaz – Sagorele Ploče, povezan sa masivom Čvorovog Bogaza, predstavlja prirodnu

barijeru između Valovitog dola i doline Lokvice, koja se nalazi ispod istočne strane Mininog Bogaza. Sa svoje zapadne strane, Minin Bogaz povezan je sa masivom Lučinog Vrha, iza kojeg se nalazi prevoj Velika Previja (2351 m), Bobotov Kuk i Bezimeni Vrh, dok se preko puta nalazi masiv Rbatisne. Na jugoistočnoj strani, greben Mininog Bogaza proteže se prema Trojnom prevoju (2245 m) koji ga odvaja od Bandijerne (2409 m).

Zbog svoje izvanredne pozicije u masivu, Minin Bogaz predstavlja izvanredan vidikovac s pogledom na gotovo sve glavne vrhove Durmitora. Gledajući u pravcu Valovitog dola, ističe se pogled na Bobotov Kuk i Bezimeni Vrh kao i Rbatisnu, dok se sa druge strane, prema istoku i jugoistoku, iznad doline Lokvice ističu vrhovi Međed, Terzin Bogaz, Šljeme i Milošev Tok. Takođe, Bandijerna i Zupci izdižu se iznad Trojnog prevoja dok se na sjeveru ističe Čvorov Bogaz. Tjeme Šljemena i njegove vertikalne stijene, koje padaju u doline Velika Kalica i Ledeni do, vide se sa Mininog Bogaza cijelom svojom dužinom. Mininom Bogazu pristupa se markiranim stazom iz pravca Žabljaka, tj. sa Crnog jezera, odakle staza vodi kroz dolinu Lokvice, zatim preko prevoja Prla (1966 m) i Sagorelih Ploča (2214 m). Kada se uđe u Valoviti do, ide se lijevom stranom doline da bi se zatim prešao greben i uspon nastavio istočnim padinama Sagorelih Ploča do vrha Mininog Bogaza. Takođe, najkraći način da se popne na Minin Bogaz

jeste sa Sedla preko Suvih tavani i Trojnog prevoja. Dionica Suvi tavani – Trojni prevoj – Minin Bogaz nije markirana iako se, uz pažljivu orijentaciju i odabir pravca kretanja od Trojnog prevoja do vrha, na Minin Bogaz može popeti i ovim, vremenski skoro dvostruko kraćim smjerom. Bilo bi poželjno da se i ovaj pristup na Minin Bogaz obilježi planinarskom markacijom.

Minin Bogaz preko Sedla, Suvih tavana i Trojnog prevoja

Prevoj Sedlo (1907 m)
prevoj u Uvitoj Gredi (2140 m)
Valoviti do (2091 m)
SUVI tavani (2150 m)
Trojni prevoj (2245 m)
Minin Bogaz (2387 m)

ISHODIŠTE: Prevoj Sedlo (1907 m), udaljen 13,5 km od Žabljaka asfaltnim putem Žabljak-Virak-Trsa. Od Žabljaka asfaltnim putem u pravcu Šavnika oko 5 km, a zatim desno na put Virak-Trsa, prolazeći pored Pošćenskog kraja ivicom živopisne Pošćenske doline u pravcu prevoja Sedlo još 8,5 kilometara. Prostrani plato na Sedlu pogodan je za parkiranje vozila. Tu nas dočekuje orijentaciona tabla za Bobotov Kuk, odakle kreće markirana staza.

USPON: Sa prevoja Sedlo (1907 m) krećemo blago se penjući stazom preko široke travnate glavice u pravcu Uvite Grede, ispod koje nastavljamo uzanom stazom sve do njenog završetka ispod jedne stijene.

Pomoću sajle penjemo se oko dva metra lijevo uz stijenu da bismo zakoračili na usku stazu širine 20-30 cm, koja prolazi desno iznad 30-40 m visoke provalije. Ovaj dio staze dužine je 10-15 m i zahtjeva veoma oprezno kretanje iako postoji osiguravajuća sajla. Nakon prelaska ove eksponirane dionice, uspinjemo se uz 40 m stjenovitu barijeru korišćenjem sajle i hvatanjem za stijene. Prešavši barijeru nastavljamo uザanom travnatom terasom, a zatim kroz strmu ljevkastu uvalicu do prevoja u Uvitoj Gredi, koji razdvaja Uvitu Gredu (2199 m) od istočnog, stjenovitog izdanka Vjetrenih Brda (2231 m). Odavde nastavljamo stazom i stižemo na prag Valovitog dola, odakle nam se otvara pogled na impresivne stjenovite vrhove Zubaca (2309 m), iza kojih dominira stjenovita piramida Bobotovog Kuka. Ovo je jedna od najinspirativnijih staza na Durmitoru. Sa desne strane, iznad visokih sipara u podnožju, uzdižu se vrhovi Milošev Tok (2426 m) i Bandijerna (2409 m) a iza njih i Minin Bogaz (2387 m), dok sa lijeve strane vidimo Vjetrena Brda i iza njih čudesne Šarene Pasove, koji su od znatno višeg masiva Bobotovog Kuka i Đevojke razdvojeni poput slova V urezanim prevojem Samar (2075 m).

Prolaskom široke barijere Suvi tavani (2150 m), smještene između Vjetrenih Brda i Bandijerne, napuštamo markiranu stazu ka Bobotovom Kuku i krećemo desno sa Suvih tavana travnatom padinom uザrdo ka Trojnom prevoju, vidljivom između

Zubaca sa lijeve i Bandijerne sa desne strane. Nakon dvadesetak minuta uspona preko bujnog travnatog busenja i kamenih ploča izlazimo na Trojni prevoj, sa kojeg u pravcu zapada vidimo masiv Mininog Bogaza. Krećemo sa visine 2245 m ka Mininom Bogazu sruštajući se prvo sa prevoja padinom do visine stjenovitog bedema koji sa naše lijeve strane povezuje prevoj i Minin Bogaz. Skrećemo desno ispod ovih stijena i prolazimo gornjim dijelom sipara, trudeći se da ne gubimo na visini. Prijeko sipare i kamenje i prolazimo preko stijena i pored kamenih blokova birajući najprohodniji teren. Prešavši ovaj krševiti teren za nekih 30 minuta hoda od Trojnog prevoja, stižemo na prostranu idiličnu livadu ispod istočne stijene prvog vrha masiva Mininog Bogaza, okrenutog južno ka cirku Zeleni vir i istoimenom jezeru. Sa desne strane livade dolazimo do velike kraške vrtače, iznad koje se uspinjemo travnatom padinom, desno dijagonalno prolazeći podnožjem prvog vrha Mininog Bogaza, koji je lijevo iznad nas. Ovaj vrh nije naš cilj, pa zato ne krećemo lijevo na uspon njegovom travnatom istočnom padinom. Pravi vrh Mininog Bogaza na koji želimo da se popnemo je drugi vrh koji je desno iza prvog vrha. Nastavljamo uspon travnatom padinom desno dijagonalno i uskoro izlazimo na prevoj ispod sjeverne strane vrha, gdje se vrh spaja sa grebenom Sagorelih Ploča. Ovdje nas dočekuje markacija koja vodi na vrh od Crnog jezera, Lokvica i Sagorelih Ploča.

Prateći markaciju skrećemo uljevo na uspon prelazeći kamenite ploče i travnato busenje i uspinjući se uz finalni uski žljeb busenastim nogostupima i uz malu pomoć ruku izlazimo na vrh Mininog Bogaza.

SILAZAK: Silazak stazom uspona.

Sa vrha Mininog Bogaza možemo sići i markiranim klasičnim pravcem niz Minino lice i Sagorele Ploče, pa zatim preko Prla i Lokvica sići do Crnog jezera i Žabljaka. Takođe, sa Mininog Bogaza može se sići i nemarkiranim pravcem niz Minino lice u Lokvice. Sa vrha je potrebno sići markacijom do mjesta koje razdvaja Valoviti do i Minino lice, a zatim sići niz Minino lice ka Ždrijelu između Terzinog Bogaza i Pasova, sve do najnižeg dijela Lica gdje se pronalazi stazica kojom se silazi u Lokvice do katuna i markirane staze za Crno jezero.

DUŽINA TURE: Uspon: 2.15 h; Silazak: 2 h; Ukupno: 4.15 h

VISINSKA RAZLIKA: 480 m

MARKACIJA: Markirana staza Sedlo - Suvi tavani. Dionica Suvi tavani - Trojni prevoj - Minin Bogaz nije markirana.

UPOZORENJA: Neophodan oprez na eksponiranoj uskoj stazi kod prelaska padina Uvite Grede, koja je osigurana sajalom. Potrebna pažnja i tokom prelaza krševitog terena na nemarkiranoj dionicici od Trojnog prevoja do livade ispod Mininog Bogaza.

KARTA: Durmitor, 1:25000,
Autor: Branislav Cerović

Tekst i fotografije:
mr Vlado Vujišić

Minin Bogaz sa Crnog jezera preko Lokvica i Sagorelih ploča

Crno jezero (1416 m)
katun Lokvice (1800 m)
Biljegov do (1965 m)
Sagorele ploče (2120 m)
Minin Bogaz (2387 m)

ISHODIŠTE: Orijentacione table kod Perila, tj. ispred rampe za ulazak u NP Durmitor, kod skretanja puta za vikend-naselje Ivan do, na oko dva kilometra od Žabljaka ka Crnom jezeru. Odavde je moguće nastaviti kroz Ivan do ili pak produžiti pravo još oko 500 m do Crnog jezera gdje su takođe orijentacione table za Minin Bogaz, Lokvice i Bobotov Kuk.

USPON: Desnom stranom Ivan dola ili desnom stranom Crnog jezera, staza nas za 10 minuta dovodi do idiličnog mjesta i Jakšića mlini, vodenice pored Mlinskog potoka, na oko 300 metara od njegovog ulivanja u Crno jezero. Sa obale potoka prelazimo drveni mostić i krećemo na uspon, prvo strmom, zatim horizontalnjom prijatnom stazom kroz visoku četinarsku šumu, a nakon toga nekoliko stotina metara blažim umjerenim usponom. Uskoro stižemo do stjenovite platforme Kamenjača, na ivici šume, odakle vidimo Žabljak i dio Crnog jezera. Nalazimo se na pola uspona do izlaska iz šume, na 30 minuta od Mlinskog potoka. Nastavljamo kroz najviši šumski pojas od bukovih stabala i dolazimo do praga Indjinih dolova, lociranih između Međeda i Starog katuna.

Nailazimo na stub sa orijentacionim tablama koji pokazuje račvanje staza pod uglom od 90 stepeni: u produžetku staze ka Brojištima, Lokvicama, Biljegovom dolu i Bobotovom Kuku, a desno, strmo naviše pored ploča ka Starom katunu, Koritima, Ledenoj pećini i Bobotovom Kuku. Uspon dovde, od Mlinskog potoka, visinske razlike 300 m, trajao je jedan sat. Sa raskrsnice, stazom nad Indjinim dolovima nastavljamo pravo, u pravcu Lokvica, najprije malo se spuštajući i presijecajući popriječno jednu od udolina. Dolazimo do vertikalne glatke stijene na desnoj strani, odakle ulazimo u uži klanac dužine oko jednog kilometra. Uspon u početku klanca je najduži, zatim slijedi kraći silazak i ponovni uspon oko dvadesetak metara kroz nazuži dio klanca, kroz stijene razbijene radi prolaza. Ovo mjesto se zove Tjesno brojište jer su tu nekada prebrojavane ovce. Ubrzo nakon ovog mesta počinjemo da se spuštamo u Male Lokvice, gornji, tj. sjeverni dio ledničkog cirka Lokvice, prolazeći pored stalne lokve i napuštene Radulove kolibe. Pitomo valovito dno Malih Lokvica nalazi se između stjenovitih padina Međeda sa lijeve, tj. istočne strane, obraslih klekom, i strmih sipara Čvorovog Bogaza sa desne tj. zapadne strane. Prošavši sredinom udoline, uspinjemo se na plato koji razdvaja Male od Velikih Lokvica, i na kome se nalaze tri pastirske kolibe od kojih su dvije prilagođene za sklonište za osam osoba, i oko kojeg je pogodan

prostor za planinarsko logorovanje. Tu je i katun porodice Kovačević koja ovdje boravi sa svojim ovcama od proljeća do kraja jeseni, praveći mliječne proizvode, i kod koje je moguće kupiti pivo i sok. Ovdje je stub sa orijentacionim tablama i raskrsnica markiranih staza za Bobotov Kuk, Bezimeni Vrh i Ledenu pećinu preko Biljegovog dola, za Terzin Bogaz i Međed preko Bavana i Velike Previje kao i silazak sa nje u dolinu Velika Kalica, u kojoj je alpinistički bivak. Da bismo došli do Lokvica od Indjinih dolova trebalo nam je 30 minuta, a od Mlinskog potoka oko dva sata. U Lokvicama primjećujemo Vir, zeleno jezerce kružnog oblika, 80 m u prečniku, koje se nalazi 107 m niže na dolinskom dnu Velikih Lokvica i koje u kasno ljeto presuši. U Lokvicama su i dva izvora, od kojih je jedan nadomak katuna, pri dnu jedne padine.

Od orijentacione table kod katuna u Lokvicama nastavljamo uspon stazom ka Bobotovom Kuku, koja ubrzo izlazi na sipare u podnožju Čvorovog Bogaza. Na početku sipara, ispod stijena u jaruzi, 15 metara ispod staze, nalazi se izvor koji nikada ne presušuje. Staza dalje ide južnim padinama Čvorovog Bogaza i spaja se sa sličnom stazom koja na malo višem nivou takođe presijeca sipare iz pravca Starog katuna. Staza se zatim uspinje predjelom zvanim Prla oko 210 m naviše, prema prevoju između Čvorovog Bogaza i Zelenih pasova. Prošavši usko

ždrijelo izlazimo na prevoj 1965 m, gdje počinje Biljegov do, džinovski cirk koji se sunovraćuje prema Lokvicama, prečnika 600–700 m u srednjem dijelu i više od 1000 m u gornjem dijelu. Ovdje nailazimo na stub sa orientacionim tablama i to desno ka Ledenoj pećini (45 min.), pravo za Bobotov Kuk (2.30 h) i Bezimeni Vrh (2 h), i lijevo za Minin Bogaz (1.30 h). Od raskrsnice u dnu Biljegovog dola markirana staza za Bobotov Kuk nastavlja se zelenim dnom doline, koje obiluje manjim vrtaćama. Prelazeći preko najnižeg sipara, počinjemo uspon preko nekoliko stjenovitih stepenica ka gornjem dijelu Biljegovog dola. Kod posljednje stepenice dolazimo do natpisa na glatkoj stijeni, tj. raskrsnice smjerova – nadesno ka Ledenoj pećini i pravo ka Valovitom dolu. Desetak metara iznad ugledamo Do, pod Rbatinom, smješten ispod nekoliko stotina metara visokih istočnih stijena Rbatine. Uskoro izlazimo na prag Valovitog dola i njegov dugački stjenoviti bedem koji dopire do Mininog Bogaza sa jedne i Rbatine sa druge strane, i čiji dijelovi nose nazive Sagorele ploče, Zeleni pasovi i Bijele obručine. Ova moćna stjenovita barijera razdvaja Biljegov do, Lokvice i Suvo lice, dok se prema Valovitom dolu spušta nekoliko desetina metara. Krećemo lijevo, markacijom za Minin Bogaz po travnatom bedemu, a zatim prelazimo preko veće ravne ploče izbrzadane škrapama. Nastavljamo strmom padinom

preko travnatog busenja i manjih kamenih ploča dolazeći u podnože Sagorelih Ploča i prolazimo pored snježanika paralelno sa stijenom oko stotinak metara visokog stjenovitog rta do bedema pokrivenog rastinjem kleke visine desetak metara. Pomažući se rukama, uspinjemo se do polovine visine bedema i prolazimo kroz prolaz u kleki te dolazimo do staze koja nas dalje vodi po lakšem terenu, preko travnatog busenja, kamenih ploča i manjih sipara. Uskoro ćemo sa bedema Sagorelih Ploča ugledati Valoviti do i trio spektakularnih vrhova nad njim – Minin Bogaz, Bobotov Kuk i Bezimeni Vrh. Sada kretanje ka vrhu Mininog Bogaza postaje daleko inspirativnije jer nas ovaj prizor prati sve vrijeme daljeg uspona. Od Biljegovog dola dovde trebalo nam je 25 minuta i stigli smo na visinu od 2120 m. Približavamo se vrhu spuštajući se malo pored stijene i preko sipara ispod nje, a zatim idući stazom preko livade i postepeno strmo naviše prelazeći ploče, kamenje i manje sipare. Nailazimo na kupastu stjenovitu gromadu, oštro zasječenu prema Valovitom dolu, koju prelazimo spustivši se desetak metara i dolazimo na najviši dio Mininog lica, a zatim, prešavši preko ploča, kamenja i malo strmije livade, dolazimo do prirodnog stjenovitog okna na ivici, kroz koje se vidi Valoviti do. Nastavljamo prema vrhu preko krečnjaka i busenja trave i stižemo ispod strmog žljeba, po kome se uspinjemo stepenastim nogostupima

i malo se pomažući rukama i izlazimo na vrh Mininog Bogaza. Uspon od Biljegovog dola do vrha traje sat i 45 minuta (visinska razlika 420 m), a od Crnog jezera do vrha ukupno četiri sata i 15 minuta (visinska razlika 971 m).

SILAZAK: Silazak stazom uspona. Silazak sa Mininog Bogaza može se izvesti i nemarkiranim pravcem niz Minino lice u Lokvice. Sa vrha je potrebno sići markacijom do mjesta koje razdvaja Valoviti do i Minino lice, a zatim sići niz Minino lice ka Ždrijelu, između Terzinog Bogaza i Pasova, sve do najnižeg dijela Lica gdje se pronalazi stazica kojom se silazi u Lokvice do katuna i markirane staze za Crno jezero. Takođe, sa Mininog Bogaza moguć je silazak njegovim istočnim padinama ka Trojnom prevoju (2245 m), sa kojeg je moguć dalji silazak na Sedlo (1907 m) preko Suvih tavana i Valovitog dola, ili pak u Dobri do preko Surutke, Mliječnog i Ordenog dola ili preko Surutke kroz Vjetrena Brda.

DUŽINA TURE: Uspon: 4.15 h; Silazak: 2.15 h; Ukupno: 6.30 h

VISINSKA RAZLIKA: 971 m

MARKACIJA: Markirana staza u cijelosti.

UPOZORENJA: Potreban oprez tokom uspona na Sagorelim Pločama na istočnim padinama Mininog Bogaza.

KARTA: Durmitor, 1:25000,
Autor: Branislav Cerović

Velji vrh (1277 mnv) nesuđena tvrđava

Tekst i foto: Željko Starčević (PK „Subra“), markacista-instruktor

Na krajnjem istoku masiva Orjena pejzežem dominira Velji vrh, strmih, krševitih strana i izrazito kupastog oblika, privlačeći pažnju, tako da često planinari pitaju, i pored mnoštva ostalih, znatno viših vrhova smještenih dublje u Orjenu: „A kako se zove onaj špicasti vrh?“ Mada djeluje da je teže dostupan, zahvaljujući prefektno planiranom i isto tako odradenom, pješačkom putu, dolazak do najviše tačke spada u lakše planinarske ture.

Poznootbarsku sunčanu nedjelu iskoristili smo za klupski izlazak na Velji vrh iz pravca Crkvica i Koma, što je nekih 7 km rastojanja u jednom smjeru, odnosno, oko 3 sata hoda. Destinaciju nismo odabrali baš zbog nje. Suština ove ture, u stvari, je pristupni austrougarski pješački put, rađen 80-ih i 90-ih godina 19.-og vijeka. Svrha mu je bila da poveže liniju utvrđenja na potezu Kom-Velji vrh-Ober-Under-Grkavac. Naime, utvrđene kote su imale važnu ulogu u odbrani Boke Kotorske sa kopna, odnosno iz pravca tadašnje Crne Gore. Boka je za Austrougarsku predstavljala drugu po značaju vojnu luku Carstva, a dva Kriivojška ustanka su pokazala svu krhkost njene odbrane u planinskom zaleđu. Zbog toga su dojučerašnji ustanici dobrim dijelom upošljavani kao (plaćena) radna snaga na nizu javnih radova, pa između ostalih – na pravljenju ove značajne vojne komunikacije. Ljudi iz ovog kraja, vični životu i radu u teškim uslovima ljutog krša, sigurno su bili bolji izbor od redovnih vojnika iz, recimo, većih udaljenih gradova Monarhije. Uz posloviočno dobro planiranje i nadzor Beča, malo po malo niklo je ovo graditeljsko remek-djelo, po mnogo čemu bolje rađeno od čuvenog i dobro posjećenog Premužičevog puta duž Velebita. Trasa je tako sprovedena da se sve do podnožja samog vrha lagano, gotovo neosjetno spušta, probijajući se kroz veoma raščlanjen kraški reljef, pun eksponiranih strana, vrtača i jama. Nekoliko jama graditelji nisu izbjegli, pa se one sada nalaze ili neposredno uz rub puta, ili su čak pregrađene ovim kamenim putem! Osim jama, uz trasu su ostale i pećine-zakloni, objekti koji su očito imali funkciju prilikom same gradnje, ali i kasnije, kao objekti sa određenim vojnim značajem. Sam put je tako kvalitetno rađen da je i danas u najvećoj mjeri očuvan i reprezentativan kao primjer spoja tradicionalne vještine gradnje u kamenu na suvo i tadašnje industrijske tehnologije. Zanimljivi su

podzidi rađeni u rijetkoj tehnici stepenastog zidanja u više redova gdje je svaki naredni nešto uvučeniji od onog donjeg. Pješački put je, uz brojne serpentine u završnom dijelu, doveden do samog vrha iz vojno-strategijskih razloga i planova, koji ipak nisu realizovani. Na Veljem vrhu je trebalo da nikne još jedno u nizu utvrđenja i carska blagajna nije štedila novac da izgradi odgovarajuću prilaznu infrastrukturu kao preduslov za realizaciju jedne ozbiljne fortifikacije. Ipak, od utvrđenja se naknadno odustalo, tek nakon izgradnje puta, uz zaključak da su prirodni uslovi na vrhu ipak previše ekstremni za uspješno funkcionisanje utvrđenja. Eto tako smo, igrom slučaja, zahvaljujući za Beć neobičnoj grešci u planiranju, naslijedili vrhunski pješački put. Doduše, nakon kraja I sv. rata, Kraljevina Jugoslavija, a ni njene nasljednice na ovim prostorima, više nisu imali vojnih razloga za održavanje tvrđavskog sistema i njihovih komunikacija, pa su Crkvice, kao njen centar, ali i cijela mreža, jednostavno napušteni. Takva situacija, uz kratke ratne izuzetke je trajala sve do 2005. godine, kada je uz zajedničko planiranje i mukotrpni rad na terenu, a uz podršku IRD-a, iznikla Primorska planinarska transverzala Orjen-Lovćen-Rumija, dobrim dijelom upravo na temeljima nekadašnjih graničnih vojnih pješačkih puteva između Austougarske i Crne Gore. Jedna od najatraktivnijih dionica transverzale je potez Crkvice-Velji vrh-Grkavac.

Naravno, uvijek stvari mogu da budu bolje i tome treba težiti. Održavanje ove trase u optimalno prohodnom stanju je stalni i naporan posao, budući da jako brzo zna urasti u žbunastu, često i trnovitu vegetaciju koja uveliko kvari dobre utiske posjetilaca. Uz to, putu pravljenom prije više od 130 godina ipak je potrebno i povremeno građevinsko održavanje, naročito nakon niza ovogodišnjih zemljotresa sa epicentrom pod Orjenom, što se odrazilo na nastanak nekoliko novih odrona stjenske mase na put, ali i njegovim probojem pod težinom tereta.

Osim pukog održavanja stanja, dobro bi bilo ići i u dodatno podizanje atraktivnosti staze, recimo kroz postavljanje odgovarajućih info tabli kod postojećih austrougarskih spomen-ploča, te na info tablama objasniti istorijski kontekst i staviti prevod teksta ovih ploča.

Alpskim stilom penjanja do Lučinog vrha

Piše: Rajko Popović

Foto: „Slobodni penjači“ Cetinje

Tradicionalnim alpskim stilom ispeli smo prvenstven smjer u južnoj stijeni Lučinog vrha. Smjer „Munja“ 160m VI+ / V 2:30h.

Prvog dana stižemo na prevoj Sedlo, oko 14h. Sa svom potrebnom opremom idemo u pravcu Zelenog vira, tačnije kamp postavljamo između Zubaca i Mininog bogaza odakle osmatramo što da penjemo sjutradan. Postavljamo kamp, odmaramo i pomoću durbina osmatramo južne stijene u masivima Lučinog vrha i Mininog Bogaza.

Dvoumimo se koji od ta dva masiva da penjemo. Dejan uočava, na eksponiranoj vertikalnoj stijeni Lučinog vrha, da postoji mogućnost da po sredini stijene ispenjemo prvenstven smjer. U toj stijeni do sad nikо nije penjaо.

Prvi cug vodi kroz manji žlijeb, u početku neka četvorka, koja brzo prelazi u dva kamina V+ i sve tako 35m, kada izlazi na otvorenu stijenu još 15m, do prvog sidrišta. Tu smo već po centralni smjera. Stijena je veoma krušljiva.

Drugi cug je pod uglom od 90 stepeni, veoma krušljive otvorene stijene bez kamina ili žlijeba. Ocjena je u tom dijelu VI 25m. Dejan odlično vodi navezu i pažljivo izbjegava krušljive djelove, na kojima su ploče naslagane tako da ih može pokrenuti i najmanji dodir. U tom cugu ostavljam jedan atestirani klin.

Prije mraka, oko 18h prvog dana, odlazimo na obližnji izboljšani smjer austrijskih alpinista da odradimo trening, smjer Jakobskronung VIII+, penjali smo ga više puta u prošle 3-4 god. Stijena je dosta hladna i poslije sat vremena penjanja vraćamo se u kamp. Dobro nam je došao šator i vreće za spavanje, jer je tokom noći bilo nešto malo iznad nule.

Ujutro nismo izlazili iz šatora do 9h, dok sunce nije izašlo preko masiva.

Kad je dobro ugrijalo, oko 10h, spremni odlazimo preko sipara u pravcu smjera. Poslije eksponiranog krivudavog dijela 150m visine (koji nećemo ocjenjivati, mada je poželjna naveza) stižemo do zamišljene pozicije, sa koje smo potvrdili našu zamisao da možemo ući u smjer.

Dejan insistira da vodi navezu tokom cijelog smjera, što mu i prepustam.

Naredni cug od 25m je sličan prethodnom, direktno otvorena stijena nad ambisom od preko 200m. Taj dio je ocjena je VI-. U tom cugu ostavljam još jedan klin naše izrade da označim smjer.

Povratak sa vrha planiramo zapadnom stranom.
Na dva mesta postavljamo ankere kao sidrište i tako se spuštamo niz uže dva puta po 50m, a ostali strmi dio oprezno silazimo istim putem kuda smo se i popeli, travnatim i kamenitim usjecima 200m sve do jezera Zeleni vir.

Link za YouTube video:
<https://www.youtube.com/watch?v=YCnopT05saU&t=116s>

Na trećem sidrištu ostavljamo komad uzeta kroz „Pješčani sat“, kao pouzdanu tačku osiguranja. Naredni cug od 35m ide kroz blagi žlijeb, malo čvršće stijene, ocjena V. I završnih 25m je lakši cug u čvrstoj stijeni, ocjena od IV.

Na vrhu smo, poslije 2 sata i 30minuta penjanja. To je uvijek poseban osjećaj zadovoljstva.

Osmatramo sa vrha ostale vrhove u okruženju: Bobotov kuk, Devojka, Bezimeni. Na svim tim vrhovima ima planinara.

Bjelasica - izazov i raj za planinare početnike

Foto: Mile Rnković

Piše: mr Darko Brajušković

Planina Bjelasica zahvata oko 630 km² i zauzima sjeveroistočni dio Crne Gore, između Kolašina, Andrijevice, Berana, Bijelog Polja i Mojkovca. Ima izuzetno povoljan saobraćajno-geografski položaj, a imajući u vidu da je magistralnim i regionalnim putevima okružena u vidu prstena, ima odličnu pristupačnost sa svih strana. Ovakav položaj u današnje vrijeme može da ima i negativne posledice po očuvanost i zaštitu, a samim tim, i ljepotu planine. Na sreću, to ovdje nije slučaj. Bjelasica je u prošlosti sebe čuvala, ali i lokalno stanovništvo se s poštovanjem odnosilo prema njoj. Poseban značaj za dalju zaštitu je imalo proglašenje centralnog dijela planine Bjelasice zaštićenom zonom, pod nazivom „Knjažev zabran“, od strane tadašnjeg gospodara Crne Gore, knjaza Nikole Petrovića, da bi 1952. godine ovaj prostor, čija površina danas iznosi 5650 hektara, bio proglašen Nacionalnim parkom. Na tragu takvih aktivnosti, iz prošlosti je i donošenje prostornog plana za Bjelasicu i Komove 2010. godine, kojim su stvorene pretpostavke za dalji održivi razvoj i valorizaciju, uz apsolutnu zaštitu centralnog, najljepšeg dijela sa najvišim vrhovima u okviru granica Nacionalnog parka „Biogradska gora“. Boravak na tom prostoru danas vraća nas u prošlost i istoriju.

Planina Bjelasica se sa svoje podgorine uzdiže do 2139 metara nadmorske visine, do svoje najviše tačke, Crne glave. Za razliku od svih kraških planina koje je okružuju, Bjelasica je vulkanskog porijekla, što je presudno uticalo i na njene osnovne karakteristike. Tako je Bjelasica najbogatija planina vodom u Crnoj Gori i, kao takva, predstavlja hidrografsko čvorište sa velikim brojem većih

i manjih površinskih tokova i izvora. Posebnu vrijednost ove planine predstavljaju: Biogradska prašuma, jedna od tri preostale na Evropskom kontinentu, kao i šest glečerskih jezera, koja su zbog svoje ljepote i bistrine u narodu poznata kao „gorske oči“. Zbog svog vulkanskog porijekla i sastava, Bjelasica je u osnovi zaobljena i pristupačna, a iznad gornje granice šume obrasla je bujnom travnatom vegetacijom. Kolika je plodnost zemljišta, najbolji su primjer livade na Jarčevim stranama (sam naziv govori kolike su to strmine), koje se kose i gdje su prinosi sijena često veći nego na pitomini i oranicama u selima, iako bi zbog velikog nagiba i spiranja trebalo biti sasvim drugačije.

Zbog izuzetnog mozaika prirodnih vrijednosti i ljepota, zbog lake pristupačnosti, zbog veličanstvenih pogleda koji dosežu od Prokletija, preko Komova, Moračkih planina, Sinjavine do Durmitora, Bjelasica je idealno odredište za odmor, rekreaciju i nove spoznaje u netaknutoj prirodi.

Za razliku od drugih planina u bližem i daljem okruženju, sa približno istim ili nešto većim nadmorskim visinama, čije „osvajanje“ traži iskustvo, profesionalnu opremu i nosi određene rizike, najviši vrhovi Bjelasice, uključujući i Crnu Glavu (2139 mnv) mogu se bezbjedno i lako popeti, kako ja to često znam da kažem, u štiklama.

Zbog toga i svih planetarno prepoznatih prirodnih vrijednosti i ljepota, za planinare i sve posjetioce, „osvajanje“ planine Bjelasice je veliki izazov, garantuje nezaboravan doživljaj, trajne i upечatljive uspomene.

Memorijal „Vera Vincek i Pavle Milošević“

Foto: Arhiva PSK „Kom“

Dvetnaesti međunarodni memorijal Vasojevićkog Koma „Vera Vincek i Pavle Milošević“ održan je na Komovima, na Štavnoj, u organizaciji Planinarsko sportskog kluba „KOM“, Planinarskog saveza Crne Gore i sportsko rekreativnog društva pivara „Trebjesa“. Okupljanje planinara na Štavnoj, 6.avgusta, proteklo je uz logorsku vatrnu i druženje, iako su bili nepovoljni vremenski uslovi. Domačin je obezbijedio večeru za sve učesnike, a Komovima je odjekivala pjesma do kasno u noć.

Sedmog avgusta, u 8:30h planinari su se okupili u podnožju Koma. Predsjednik kluba, Radovan Đeković, pozdravio je učesnike i minutom čutanja su odali počast Veri Vincek i Pavlu Miloševiću i velikom planinaru, Miju Kovačeviću. Zatim je Hafiz Muratović upozorio planinare i učesnike memorijala na oprez na planini. Vodiči su Radovan Đeković, Tanja Ivanović i Zuvdija Barjaktarević.

Ovaj memorijal je okupio veliki broj planinara iz Crne Gore, Srbije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Albanije, Češke i Francuske, a oni su najbolji promotori naših prirodnih ljepota. Kao što sam rekao, memorijal je specifičan jer imamo čast da veliki broj početnika upoznamo sa čudima i ljepotom Komova. Zato se trudimo da zavole naše planine, a nadamo se da u tom i uspijevamo, jer svake godine imamo sve veći broj ljubitelje planine u našim planinama. Mislim da je ova godine rekordna po posjećenosti planinara i ljubitelja planina, širom Crne Gore. Planinarski savez i klubovi se trude da naše staze održavaju u dobroj prohodnosti i da su što bolje markirane. Ali, i društvo mora da pomogne tako što neće uništavati markacije. Iskoristio bih ovu priliku da apelujem na turiste da sami ne kreću u planinu bez vodiča.

Kolona je krenula, preko trista planinara i zaljubljenika prirode krenula je ka vrhu Koma. Ovaj memorijal je specifičan, jer okuplja profesionalce i amaterice koji po prvi put uživaju u draži planine. Najmlađi učesnik ima 4,5 godine, a najstariji 77 godina. Uz odmor, kolona je stigla na vrh, 2461m/nv, za oko 2 i po sata. Slikanje i druženje na vrhu uz upoznavanje okolnih planina i vrhova. Posle odmora, planinari su krenuli u logor где ih je čekao vojnički pasulj vrsnog kuvara, našeg

kluba Slavka Đekovića, a članovi sportskog rekrativnog društva piva „Trebjesa“, potrudili su se da nas dočeka ledeno Nikšićko pivo. Uz kulturno zabavni program, organizator je birao mis planinarki Komova. Žiri u sastavu: Tanja Ivanović, Hafiz Muratović, Ana Bulatović, Zuvdija Barjaktarević i Radovan Đeković, pored velikog broja ljepotica izabrali su tri: 1. mjesto Bojana Šuković, 2. mjesto Dragana Mijušković i 3. mjesto Andela Vučević. Prisutnima se obratio predsjednik Planinarskog saveza, gospodin Dragan Bulatović, i poželio im dobrodošlicu.

Organizatori su, i pored toga što na mjestu logora nema ni vode, ni struje, sve obezbijedili. Kako nam je rekao glavni kuvar, Slavko Đeković, podijeljeno je oko 700 porcija. Organizator nije mogao sve sam da obezbijedi i zato koristi priliku da se zahvali sponzorima: Opština Andrijevica, Opština Plav, Opština Mojkovac, Opština Kolašin, Igma energy Andrijevica, NVO prijatelj Plava, Inpek AD Podgorica, službi zaštite i spasavanja Andrijevica i regionalnom parku Komovi. Zahvalio bih sve svim članovima našeg kluba koji su pomogli da memorijal bude što bolji.

Foto: Arhiva PSK „Kom“

CRNA GORA JE VJEĆITO OTVORENI PROZOR SLOBODE

Na Trmanju, 2. septembra 2021. godine e održana tradicionalna osma planinarska manifestacija „Stazom Veljka Vlahovića 2021“. Akcija je počela u 9 sati na magistralnom putu Podgorica Kolašin, na lokalitetu Abisinija odakle je organizovana kolona planinara, antifašista i ljubitelja prirode krenula u pohod do Veljkove rodne kuće na Trmanju. Živopisnu planinsku stazu dugu oko 8 km, učesnici su prešli za tri sata savladavši oko 800 metara visinske razlike.

Kod spomenika na Trmanju, organizovan je prikidan program tokom koga su se učesnicima akcije, mještanima i gostima obratili organizatori i ugledni gošti. Program je počeo intoniranjem crnogorske himne. Vjenac na bistu Veljka Vlahovića, položili su Darko Bulatović, predsjednik Udruženja boraca NOR-a i antifašista Kolašina, Tatjana Ivanović iz Planinarskog saveza Crne Gore i Budislav Vlahović predstavnik MZ Trmanje. Prisutne je u ime Planinarskog saveza Crne Gore pozdravio predsjednik Prof. dr Dragan Bulatović. On je svoje obraćanje započeo stihovima „Rovačkog kola“ u kojem je naš Kralj Nikola I Petrović opjevao istorijske podvige rovačkih sokolova u vjekovnoj borbi za pravo, čast i slobodu Crne Gore.

„Naša je želja da putem ove manifestacije promovišemo zdrave stilove života i prirodne ljepote ovog kraja, ali i da se prisjetimo naše slavne prošlosti, besmrtnog imena i veličanstvenog djela Veljka Vlahovića, jednog od najvećih sinova što su ikad ove gore dale. Mi, crnogorski planinari predano promovišemo i afirmišemo crnogorske planine i bogato prirodno nasleđe, ali takođe zajedno sa SUBNOR-om, antifašistima i svim rodoljubima baštinimo našu slavnu istoriju. Ovo je godina velikih jubileja. Slavimo 80 godina od Trinaestojulskog ustanka. 80. godina prkosa i ponosa kako neko lijepo reče. Ove godine slavimo i 70. godina od osnivanja Planinarskog saveza Crne Gore, 70 uspješnih godina na visini. Spektakularna priroda i herojska istorija u Crnoj Gori su od ikona čvrsto i neraskidivo skopčane. I jednu i drugu u nasleđe su nam

ostavili naši slavni preci. Oni su vjekovima skromno i dostoјanstveno živjeli u skladu sa ovom surovom prirodom, koja im nije pružala puno, ali uvjek dovoljno za život i opstanak. Tokom dugih vjekova preturili su mnogo gladnih godina i ratova, no ipak, bili su srećni, jer su znali da tajna sreće sloboda, a tajna slobode hrabrost! Sloboda je bila i ostala imperativ i sveta riječ za svakog Rovčanina i svakog Crnogorca. Za nju su bili spremni platiti svaku cijenu i podnijeti svaku žrtvu. Zato je svaki kamen ove zemlje hiljadu puta krvlju i suzom okupan, zato je Crna Gora bila i ostala, VJEĆITO OTVORENI PROZOR SLOBODE, kako to lijepo reče Veljko Vlahović.

Crna Gora je bila uzor i nada drugim balkanskim narodima. U tom slobodarskom miljeu je rođen i u takvom duhu je vaspitan i stasavo Veljko Vlahović. Veljko je živio u burnim vremenima. Kao vjerni čuvan amaneta prađedovskih rano je krenuo na dalek i neizvjestan put, put revolucionara. Kretao se od Beograda do Praga, Ženeve i Pariza, od Španskih ratišta do daleke Moskve. Gdje god da je boravio i šta god da je radio nosio je u srcu i svojim mislima sliku Crne Gore, nedostajao mu je ovaj ljuti kamen. Razmišljao je i pisao o tome. Niko kao on nije tako efektno opisao Crnu Goru, njenu slobodu i njene planine, bez uljepšavanja, surovo realno, a opet lijepo, prelijepo.

Naša sveta dužnost je da hodamo stazama prađedovskim i čuvamo od zaborava njihove svijetle primjere. Tako ćemo lakše ćemo hodati u korak sa vremenom i nositi se sa svojim bremenom. Lakše ćemo

se nalaziti i birati puteve na burnim istorijskim raskršćima. Zato hodamo Stazom Veljka Vlahovića uzdignute glave, jer to je staza rodoljublja i čvrstog karaktera, staza pregalštva, progresa i sveopštег napretka. Ona vodi pravom cilju, prema čovjeku i čovječnosti, vodi prema bratskoj slozi i pomirenju, vodi prema pravdi i slobodi. Kamo sreće da je danas ovdje cijela Crna Gora. Staza Veljka Vlahovića vodi u svijetlu budućnost, prema ljepšem, srećnijem i pravednijem društvu.

„Da je vječna Crna Gora“ – kazao je Bulatović.

U svom obraćanju predsjednik SUBNOR-a Zuvdija Hodžić je kratko pozdravio prisutne na Trmanju naglašavajući da je Veljko Vlahović svojim revolucionarnim učinkom i svojom pisanom riječju, jedan od temelja vjekovnog slobodarstva Crne Gore. Učesnicima skupa se obratila i Božena Miljić, istoričarka zaposlena u Istoriskom institutu Crne Gore. Božena je 2018. godine, kao kustos Narodnog muzeja spremila izložbu iz legata Veljka Vlahovića, a sada je priredila knjigu Veljkovih dnevnickih zapisa sa Beogradske konferencije nesvrstanih zemalja 1961. godine. Ona je nadahnuto govorila o životnom putu španskog borca i narodnog

heroja koji je započeo rođenjem 2. septembra 1914. godine u selu Trmanje. Priznala je da je uživala pripremajući izložbu o Veljku Vlahoviću i saznavajući nove detalje života njegovog bogatog života. Osvrnula se i na Veljkove učinke i veliko povjerenje koje je imao kod Tita kada je u pitanju osnivanje Pokreta nesvrstanih.

Ženska pjevačka grupa „Đude“ koja djeluje u sklopu KUD-a „Mijat Mašković“ izazvala je oduševljenje prisutnih izvođenjem izvornih pjesama iz kolačinskog kraja.

Program je nadahnuto vodila Suzana Bošković. Organizatori ovogodišnje manifestacije bili su: Planinarski savez Crne Gore, PK „Visokogorci Crne Gore“, KVP „Kapetan“, PK „Montenegro tim“ zajedno sa SUBNOR-om Crne Gore i Mjesnom zajednicom Trmanje. Oni su za sve učesnike manifestacije obezbijedili ručak (vojnički pasulj) i osvježenje u obliku hladnog piva i sokova. Manifestaciju su podržali Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore, Uprava za sport i mlade i Opština Kolašin. Organizatori su zahvalni na podršci i kolačinskom Domu zdravlja i Odjeljenju bezbjednosti.

Izvor: www.pscg.me

Foto: Arhiva PSCG

Takmičenje u orijentaciji Gorica 2021.

U nedjelju, 6. juna 2021. godine, na terenima parka Gorice u Podgorici, održano je prvo kolo lige Crne Gore u orientaciji u disciplini „sprint“.

Na takmičenju je učestovalo 28 takmičara iz sledećih klubova: PK „Visokogorci“, PSK „Cmiljače“, PSD „Javorak“ i PSD „Balkan“. Takmičari su bili podijeljeni u 4 kategorije i to: juniori, juniorke, seniori i seniorke.

Na takmičenju je korišćena karta razmjera 1:5000. Staza za juniore je bila 1,4 km dužine sa 6 kontrolnih tačaka, dok je za seniore dužina staze iznosila 2,1 km sa 10 kontrolnih tačaka. Najuspješniji takmičari u sve 4 kategorije su dobili diplome i medalje koje je obezbijedio Planinarski savez Crne Gore.

Sekretarka Planinarskog saveza Crne Gore, Tatjana Ivanović,

uručila je medalje najboljima u kategorijama juniora i juniorki. Zlatna medalja u kategoriji juniora pripala je **Iliji Baraninu**, srebrnu medalju je osvojio **Ivo Bulatović**, dok je bronzanu medalju dobio **Danilo Radulović**.

U kategoriji juniorki, zlato je osvojila **Milica Tadić**, srebro **Višnja Bulatović**, dok je bronzana medalja pripala **Nađi Stanenović**.

Predsjednik Planinarskog saveza Crne Gore, Dragan Bulatović, uručio je medalje najboljima u kategorijama seniora i seniorki. Zlatnu medalju u kategoriji seniora je osvojio **Ilija Crvenica**, srebrnu **Nemanja Vukajlović**, dok je bronzana pripala **Gojku Mirotiću**.

U kategoriji seniorki, zlato je pripalo **Dragani Krnović**, srebro **Mileni Dukić**, a bronzana medalja **Nadi Tadić**.

Foto: Arhiva PSCG

REDMI NOTE 7 PRO
AI QUAD CAMERA
Foto: Arhiva PSCG

Memorijalni uspon General Danilo Jauković Sjećanje na omiljenog generala

Piše: Igor Ćirović, KVP CG „Kapetan“

Foto: KVP CG „Kapetan“

U organizaciji Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“, a uz podršku Vojске Crne Gore, Ministarstva odbrane, Opštine Žabljak, Uprave za sport i mlade i Planinarskog saveza Crne Gore u periodu od 12. do 14. jula na Durmitoru je održan tradicionalni 44. Memorijalni planinarski pohod „General Danilo Jauković“.

Najznačajnija aktivnost u obilježavanju memorijala je bio tradicionalni upon na Bobotov kuk, koji je realizovan na Dan državnosti, 13. Jula, koji je ujedno i Dan kluba vojnih planinara „Kapetan“.

Obilježavanje Memorijala je počelo na Žabljaku, polaganjem cvijeća na spomenik Narodnom heroju, generalu i planinaru, Danilu Jaukoviću. Delegacija kluba, na čelu sa predsjednikom Milojem Kneževićem, odala je poštu i evocirala uspomene na generala, sina durmitorskih visova koji im je bio posvećen i odan sve do svog zadnjeg pogleda usmjerenog ka najvišem vrhu – Bobotovom kuku. Činu odavanja pošte na Gradskom groblju na Žabljaku prisustvovao je i unuk Generala Jaukovića, koji nosi ime svog slavnog djeda.

Prvog dana, planinari su formirali kamp u Dobrom dolu i, po dugogodišnjoj tradiciji, družili se uz logorsku vatu do kasno u noć. To vrijeme je iskorisćeno i za dogovore oko detalja vezanih za uspon na Bobotov kuk. Poseban utisak na sve je ostavio lijepo uređen kamp, topla atmosfera i besprekoran red koji je vladao. Osjećala se i radost zbog ponovnog susreta u planini, kakvih je u protekloj godini manjkalo zbog poznate epidemiološke situacije. Zvjezdana noć i prohладno jutro najavili su vreo i sparani dan koji će samo na momente osvježiti po koji udar oštrog vjetra – durmitorca. Bez obzira na sve to, 13. jula, mnoštvo planinara i ljubitelja prirode iz svih krajeva Crne Gore, zemalja iz okruženja i onih sa vrlo udaljenih tačaka planete, pošli su na uspon na Bobotov kuk.

Kompletan uspon i povratak planinara u kamp, protekli su u najboljem mogućem redu, što je i najvažnije, a i u Klubu vojnih planinara, koji ne skrivaju zadovoljstvo zbog te činjenice.

Jedan mladi par, Kristin iz Norveške i Džon iz Južne Afrike su nakon uspona na Bobotov kuk odlučili da zajedno provedu ostatak života. Vjereni, nastavili su svoje putešestvije po Crnoj Gori.

U Dobrom dolu, Vojni planinari, uz podršku Vojске Crne Gore, organizovali su zajednički ručak i osvježenje za sve učesnike uspona i goste. Lijepo je bilo vidjeti susrete starih planinarskih prijatelja, mlade planinarke i planinare, ljubitelje Durmitora i prirode u cjelini, i to sve ovog puta u znak sjećanja na omiljenog generala – Danila Jaukovića.

Naravno, i ovog puta, po programu memorijala bila je ponuđena i druga ruta sa obilaskom Škrčkih jezera i jedan dio planinara se odlučio za tu turu.

Trećeg dana ove planinarske manifestacije, na Žabljaku je održano III kolo Lige Planinarskog saveza Crne Gore u planinarskoj orijentaciji, na kojem je učestvovalo oko 20 takmičara iz četiri crnogorska kluba. Staza je bila kratka, sa 11 kontrolnih tačaka za seniore i 8 kontrolnih tačaka za juniore. Jedina učesnica i pobjednica u kategoriji juniorki, bila je Višnja Bulatović, dok je kod juniora pobjedio Marko Nedović, ispred drugoplasiranog Marka Kneževića i trećeplasiranog Iva Bulatovića. Među seniorima, prvo mjesto je osvojio Nemanja Vukajlović, drugoplasirani je bio Petar Backović, dok je treće mjesto osvojio Slavko Drešović.

Foto: Arhiva PSCG

Na Vučju održano Balkansko prvenstvo u planinarskoj orijentaciji

Crna Gora i Planinarski savez Crne Gore bili su domaćini Balkanskog prvenstva u planinarskoj orijentaciji „BMUMOC 2021“, koje je održano od 24. do 26. septembra na Vučju, kod Nikšića. Dvadeset sedam ekipa iz Slovenije, Sjeverne Makedonije, Srbije, Albanije i Crne Gore, sa ukupno 109 takmičara, nadmetale su se prethodna dva dana na stazama koje su bile postavljene na terenima Vučja.

Prvo mjesto u ukupnom plasmanu pripalo je reprezentaciji Srbije, druga je bila Slovenija dok je domaćinima, Crnoj Gori, pripalo treće mjesto.

U kategoriji pionira, prva dva mesta pripala su ekipama iz Srbije, dok su crnogorski pioniri zauzeli treće mjesto. Kod juniora, zlatna

i bronzana medalja pripala je ekipama iz Slovenije, dok je druga bila ekipa iz Srbije.

Najbolja u seniorskoj konkurenciji bila je Srbija, druga je bila Slovenija, a treća Crna Gora.

U kategoriji veterana pobjednički pehar pripao je Srbiji, dok su srebrnu i bronzanu medalju osvojile Slovenija i Sjeverna Makedonija. Bila je ovo još jedna uspješna međunarodna manifestacija u organizaciji Planinarskog saveza Crne Gore koja je realizovana uz podršku Uprave za sport i mlade i Ski centra „Vučje“, kojom se obilježila Evropska nedelja sporta.

Na Vučju je dogovoreno da domaćin sledećeg Balkanskog prvenstva u planinarskoj orijentaciji bude Slovenija.

Noćni uspon na planinu Vojnik

Foto: Arhiv Montenegro tima

PK „Montenegro Tim“ uspješno je izveo „Noćni uspon na tri vrha“, Vojnik (1998 mnv), Gradni vrh (1960 mnv) i Mramorni vrh (1920 mnv). Istovremeno je promovisao ovu stazu.

Zajedno sa planinarima iz Andrijevice, Pljevalja i Herceg Novog, krenuli su na uspon u ranim jutarnjim satima. Odlična atmosfera i druženje, noć pred usponom u Molovoj maloj kolibi, nisu obeshrabrili planinare da krenu sa velikim entuzijazmom u osvajanje tri vrha. Iako veoma naporna, posebno u noćnim uslovima, stazu su na naše zadovoljstvo, prošli svi učesnici i bezbjedno se vratili u kamp, gdje je bio priređen doček uz pripremljeno osvježenje i ručak.

Hvala svim učesnicima na svakom zajedničkom koraku tokom ovog napornog uspona. Do nekih novih druženja.

Foto: Arhiv PSK „Cmiljače“

Održana planinska trka Bjelasica za sve

U organizaciji JU Centar za sport i rekreaciju Bijelo Polje, TO Bijelo Polje i PSK „Cmiljače“ Bijelo Polje, održana je planinska trka „Bjelasica za sve“ na dijelu planine Bjelasice.

Ovo je bio sjajan izazov za iskusne takmičare, rekreativce i porodice. Više od stotinu učesnika, ljubitelja planinskog trčanja, nije propustilo jedinstvenu priliku da u uzbudljivoj trci upozna ljepote Bjelasice, otkrije svoje mogućnosti i učestvuje u druženju sa ljudima sličnih interesovanja krajem septembra na planini Bjelasici, kod planinarskog doma Cmiljače. Pravo učešća na trci imale su sve punoljetne, zdrave i fizički sposobne osobe. U trci su učetvovali takmičari iz više zemalja iz regiona u konkurenciji muškoj i ženskoj na 18 km

i porodičnoj trci na 8 km, koja se pokazala kao jako interesantna posebno za rekreativce i omladince, na kojoj je bilo više od 80 takmičara a među njima i dječak iz Rusije starosti od 5 godina, te veteran sa preko 70 godina.

Ova trka se pokazala opravdanom posebno za promociju potencijala planine Bjelasice sa bjelopoljske strane na kojoj su u toku radovi na izgradnji skijališta.

Nadamo se da će ova trka prerasti u tradicionalnu manifestaciju. Organizator je za sve učesnike obezbijedio ručak u Planinarskom domu, prevoz od grada džipovima, učesničku majicu i medalju za sve. Vidimo se dogodine na istom mjestu!

U Pragu održane godišnje skupštine Balkanske planinarske unije i Evropske unije planinarskih asocijacija za 2021. godinu

Generalna sjednica Balkanske planinarske unije (BMU), održana je 8. oktobra 2021. godine, u Pragu. Pored predstavnika planinarskih saveza iz Sjeverne Makedonije, Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije, Češke, Grčke, Turske i Crne Gore, sjednici su prisustvovali predsjednik, potpredsjednik i članovi predsjedništva Evropske unije planinarskih asocijacija (EUMA). Predstavnici Planinarskog saveza Srbije su na sjednici učestvovali elektronskim putem. Na samom početku, prisutnima su dobrodošlicu poželjeli Jan Bloudek – delegat planinarskog saveza Češke, Martin Šolar – predsjednik BMU, te Roland Stierle – predsjednik EUMA.

Nakon usvajanja dnevnog reda, uslijedio je kratak izvještaj o aktivnostima sprovedenim od 2019. godine, među kojima je Balkansko prvenstvo u planinarskoj orientaciji BMUMOC 2019., održano na Igmanu (BiH). Zbog nepovoljne epidemiološke situacije, ovo takmičenje se nije održalo 2020. godine. Planinarski savez Crne Gore bio je domaćin takmičenja u 2021. godini, te je predstavnica PSCG, Tatjana Ivanović, putem Power Point prezentacije predstavila izvještaj o Balkanskom prvenstvu u planinarskoj orientaciji – BMUMOC 2021., održanom na Vučju, na kojem je od 24. do 26. septembra, učestvovalo oko 130 takmičara iz država članica BMU. Donešena je odluka da se naredno prvenstvo u planinarskoj orientaciji – BMUMOC 2022., održi u Sloveniji.

Uslijedio je apel Katice Garovske Acevske – glavne urednice stranice BMU magazin, kojim je pozvala sve planinarske saveze, članove BMU, da šalju predloge i izvještaje iz matičnih asocijacija, kako bi stranica magazina bila sadržajno bogatija i ažurirana novim informacijama, te je u skladu sa tim izabrano novo redakcijsko članstvo u čijem je sastavu i predstavnica našeg saveza Tatjana Ivanović.

U dijelu Plana aktivnosti za 2022. godinu, donešena je odluka da se izbor za najbolju fotografiju internacionalnog konkursa "The Soul of the Mountain", izvrši 2022. godine, te je za glavnog člana žirija izabran dr Jovica Ugrinovski. Na skupštini je donešena odluka da se sastanak Omladinske komisije planinara BMU, održi u Srbiji na proljeće 2022. godine, te da Srbija bude organizator takmičenja u sportskom penjanju na prirodnoj stijeni. Prihvatan je predlog Ersana Basara – predsjednika Turske planinarske federacije, za organizovanje ekspedicije Ararat u 2022. godini. Predstavnik Grčke planinarske asocijациje, Tsavdaridis Theodoros, predložio je organizaciju maratona u sportskom penjanju prirodnih stijena na Meteorima u Grčkoj, dok je Jan Bloudek, predstavnik saveza Češke, pozvao sve zainteresovane na internacionalno takmičenje u sportskom penjanju prirodnih stijena, koje će se 2022. godine, organizovati u njihovoj državi.

Na Skupštini BMU, predstavljeni su i analizirani podaci o planinarskim domovima na području jugoistočne Evrope, te su upoređeni sa podacima ostatka Evrope.

U nastavku sjednice se govorilo o zajedničkim stanovištima djelovanja BMU unutar EUMA (1/3 članica EUMA čine članice BMU, koje nijesu u sastavu Evropske unije).

Razmotren je zahtjev Planinarskog saveza Republike Srpske (PSRS) za članstvo, koji po statutu BMU ne može biti prihvaćen, jer država može imati samo jednog predstavnika, a kako je Republika Srpska sastavni dio BiH, PSRS je dobrodošao isključivo kao saradnik Planinarskog saveza BiH. Na sastanku je donešena odluka da se naredna sjednica Balkanske planinarske unije – BMU, Evropske unije planinarskih asocijacija – EUMA i Svjetske unije planinarskih asocijacija – UIAA, održe od 29. aprila do 03. maja 2022. godine u Sjevernoj Makedoniji. Domaćin sastanka BMU u septembru 2023. godine, će biti Planinarski savez Grčke na lokaciji Meteori, dok su predstavnici Planinarskog saveza Hrvatske izrazili želju da budu domaćini generalnog sastanka BMU u 2024. godini, kada će njihov savez proslaviti jubilej 150 godina postojanja.

Evropska unija planinarskih asocijacija je dana 9. oktobra 2021. održala 2. Generalnu skupštinu 2021. u Pragu, čiji je domaćin bilo Češko planinarsko društvo (CHS).

Na skupštini su predstavljeni detaljni izvještaji o aktivnostima prve 4 godine rada EUMA, sa predstojećim zadacima i novim ciljevima, te je odobren budžet za 2022. godinu. Odlukom Skupštine data je podrška za pokretanje postupka upisa evropskih lednika u UNESCO listu zaštićene i ugrožene svjetske prirodne baštine.

Prihvaćeni su zahtjevi za članstvo Federacije Luksemburga (FLERA) kao i Makedonskog saveza za sportsko penjanje (MSCF), te sada Evropska unija planinarskih saveza broji 26 članica.

Kako bi se regionalne federacije mogle integrisati u EUMA, od Predsjedništva je zatraženo da razvije odgovarajući model o kojem će se raspravljati na sledećoj sjednici skupštine. Diskutovalo se i o promjeni sjedišta EUMA, koje se trenutno nalazi u Briselu u Belgiji. Predsjedništvo EUMA je izabранo na još 4 godine i to: Roland Stierle kao predsjednik, Jan Bloudek kao zamjenik predsjednika, Ingrid Hayek kao potpredsjednica, Bojan Rotovnik kao potpredsjednik, Juan Jesus Ibanez Martin kao potpredsjednik.

Na radionici koja je uslijedila date su informacije o statusu projekta ERASMUS+ i raspravljalo se o ciljevima prikupljanja podataka o planinarskim domovima, planinarskim stazama i penjalištima.

Sledeća skupština EUMA će se održati 30. aprila 2022. u Skoplju u Sjevernoj Makedoniji, čiji će domaćin biti Planinarski savez Sjeverne Makedonije (FPSM).

Nakon održane skupštine, EUMA je za sve prisutne članove organizovala posjetu Prašovskim stijenama, sastavljenih od spektakularnih pješčanih kula.

EUMA će biti prisutna na skupštini regionalnih i lokalnih predstavnika EU, te konferenciji na temu „Održivi turizam – posao za evropske planine“, na kojoj će potpredsjednica Ingrid Hayek i generalni sekretar Andreas Aschaber doprinijeti svojim govorima.

Planinarski savez Crne Gore predstavljala je sekretarka Tatjana Ivanović.

Izvor: www.pscg.me

Ekološko-izviđačka sekcija JU OŠ „21. maj“ Goduša, Bijelo Polje

Pješačka tura do najviše tačke Obrova – Cokotin (1007mnv)

Tekst i foto: Zehra Balić

Nedavno je u Osnovnoj školi „21. maj“, Goduša, u Bijelom Polju krenula sa radom ekološko-izviđačka sekcija. Sekciju je osnovao profesor fizičkog vaspitanja u toj školi, Adnan Mušović, a 17 učenika želi da kroz 32 časa nauči nešto više o zaštiti životne sredine, orijentaciji, prvoj pomoći itd. kroz pješačke ture i boravak u prirodi. Stav nastavnika Adnana je da će djeca, kroz druženje, zabavu i boravak u prirodi mnogo lakše učiti o situacijama s kojima će se susretati kroz život, nego što bi to radili u učionici. U početku je bio skeptičan kako će učenici prihvati ideju, ali na kraju je broj zainteresovanih učenika premašio njegova očekivana, pa je sekciju morao ograničiti samo na treći ciklus.

Itako je, na zadovoljstvo svih, krenula ova lijepa priča 29. oktobra. Magla se tek oko podne digla iznad Bijelog Polja, a ekipa je krenula u 13:30 na najvišu kotu grada – Cokotin (1007mnv) na brdu Obrov. Uspon od nekih par kilometara i 430m visinske razlike učinio se nastavniku dovoljnim za učenike koji prvi put sa njim idu u ovakvu avanturu. Prvu pauzu pravimo poslije pola sata hoda i nailaska na divlju deponiju, a iskoristili smo je da govorimo nešto više o štetnim posledicama čovjekovog djelovanja na prirodu. Iskoristili smo pauzu i za prvu zajedničku fotografiju svih učesnika sekcije.

Učenici prvi put obilaze brdo Obrov, pa ih je vidikovac, a ujedno i mjesto odakle se spuštaju paraglavjeri, očarao. Stotine slika i kratka pauza za osvježenje.

Nastavljamo uz odlično raspoloženje i dolazimo do mjesta Gezivac, odakle se pruža fantastičan pogled na Bjelasicu, i vrhove Strmenicu, Cmiljače i Mučnicu.

Kreće završni uspon, ali poslije 100m, nova pauza. Jahovača je mjesto gdje se brzo troši baterija na telefonu zbog fotografisanja. Nekoliko učenika komentariše kako nijesu ni stigli do cilja, a baterija je već pri kraju.

Krećemo ka vrhu kroz hrastovu šumu. Sat i dvadeset minuta od polaska, izlazimo na Cokotin, gdje se odnedavno vijori crnogorska zastava na jarbolu, visine 10m. Učimo o orijentaciji, vanrednim situacijama, pronalazimo pomoći dvogleda vidljive vrhove Bjelasice, Hajle, Žljeba... Uživamo uz najljepši pogled na Bijelo Polje.

Kratak je dan, a svi bi htjeli da ostanu još na vrhu. Za 5 minuta napunili smo veliku kesu smeća koje nesavjesni građani ostavljaju. Lagano krećemo putem pored repetitora i spuštamo se drugom stranom. Staza je ocrtana, pa učimo o markacijama. Neprestano fotografisanje jesenjih boja. Već pričamo o drugoj turi i planovima. Kroz Mahalu se spuštamo ka gradu dok sunce žuri da zade. Pravimo posljednje fotografije za danas.

Niko ne krije oduševljenje dok već koračamo asfaltom. Uz zalazak sunca stižemo do školskog kombija, pored kojeg nas uvijek nasmijan čeka Meša. Svi odlaze kućama puni lijepih utisaka.

Ernes (VII razred): „Oduševljen sam Obrovom. Prvi put sam ovde i najviše mi se svidio lijep pogled na Bijelo Polje. Jedva čekam nove obilaske i lijepu trenutku sa drugarima.“

Denisa (VIII razred): „Pješačka tura je bila odlična. Obišli smo prelijepa mjesta i naučili mnogo korisnih stvari. S nestrpljenjem očekujem sljedeću turu, i želim da bude opet zanimljivo i lijepo.“

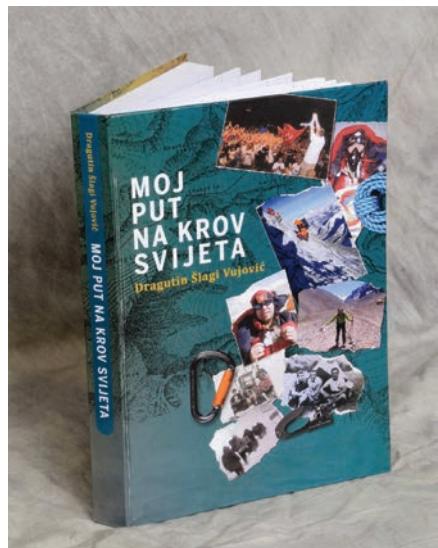
Almira (VII razred): „Obrov je jedno predivno mjesto. Posmatrali smo Bijelo Polje, naučili nešto novo uz zabavu sa drugarima. Bilo je neopisivo lijepo. Imamo lijepih uspomena i nadam se da ćemo ići opet.“

Erna (IX razred): „Oduševljena sam pogledom. Uživala sam dok smo pješačili do vrha, a i dosta toga novog sam vidjela i naučila.“

U nadi da će u dobrom zdravlju i raspoloženju nastaviti sa ovakvim aktivnostima, i do neke sljedeće ture, sportski pozdrav za sve čitaocе od ekološko-izviđačke sekciјe JU OŠ „21. maj“, Goduša.

Širom Crne Gore promocije knjige „Moj put na krov svijeta“

UZ PLANINARE STEKAO SAM IME, UGLED I AUTORITET

Piše: Dragutin Šlagi Vujović

Pokušao sam da u slova pretočim kako smo malena Crna Gora, Planinarsko smučarsko društvo Javorak i ja stigli na najveći vrh svijeta, Mont Everest, kaže autor u najavi promocije knjige u više gradova Crne Gore.

„...Moram uvijek naglasiti, Planinarsko smučarsko društvo Javorak - Nikšić (u daljem tekstu Javorak), je u mom srcu. Neraskidivo smo vezani, jer sam u Planinarskom domu u ulici Jovana Cvijića broj 4, na dan rođenja, dobio planinarsku knjižicu. U tom domu sam prohodao, tu sam vaspitan, baš tu slušao starije generacije i njihova iskustva sa ekspedicija, spasilačkih akcija, pitajući se da li će ikada, kao oni, nekim mlađim generacijama Javorka možda da pričam o makar jednoj velikoj ekspediciji čiji sam učesnik bio. Dok sam stasavao u momčića, zahvaljujući Javorku obišao sam veći dio naše planete, stekao ime, ugled i autoritet u društvu. To nikad neću, a i ne smijem zaboraviti.

S vremenom, velike ekspedicije iz mojih đačkih snova počele su da se redaju. Pla-

ninar se ne postaje lako, iako u današnje vrijeme svako sebi daje pravo da se nazove planinarom, alpinistom ili spasiocem. Kod nas u Društvu znao se put i bio je trnovit. Počinjalo se od pionirske planinarske škole, preko bezbroj izvedenih uspona, mnoštva propraćenih kampova, penjanja smjerova u suvoj i zaledenoj stijeni, te vođenja grupa. Tek tada stekao bi se uslov da se dođe do licence za alpinistu, a kasnije i za spasioca. Tu privilegiju imao je, a i sada ima veoma mali broj članova društva. Društvo je uvijek stavljalo akcenat na podmladak koji je svaka generacija imala. Prva generacija je imala zadatak da formira Društvo, a nedugo zatim pojавila se ekipa koja je, po meni, napravila prvi korak, ali i imidž Javorka, koji ga prati i do dana današnjeg. Upravo oni su izveli penjanje Mon Blana 1962. godine. Godinu kasnije, formirali su GSS, a 1965. god. prošli kanjonom Nevidio. Grossglockner su popeli 1967.

godine, spasili i pomogli u bezbroj slučajeva u okolini Nikšića, najviše preko Krnova, pa i širom Crne Gore.

Iz te generacije dobili smo i prvog instruktora GSS-a, Stevana Vujičića. Kasnije je došla generacija koja je svoja znanja sakupljala na raznim tečajevima, sve do ENSE u Chamonix. Ta generacija, sa skromnom opremom, bila je prepoznatljiva u našoj bogatoj istoriji. Oni su popeli Matterhorn 1981. godine, Grossglockner, Monte Rosu, Mon Blan, Aksu i Batigin na Pamiru i Akonkagvu 1987. godine. Ekipa Javorka s Akonkagve, 1987. godine je proglašena sportskim junacima godine. Upravo taj uspon im je bio prvo upoznavanje sa visinama, vrh je osvojen skoro alpskim stilom. Za nas, tada djecu iz Društva, to je bilo nevjerojatno, a te naše starije drugare - kolege, gledali smo drugim očima, s izuzetnim poštovanjem i divljenjem...“ Iz knjige „Moj put na krov svijeta“

Foto: iz knjige „Moj put na krov svijeta“

23. Susreti planinara Balkana iz trećeg pokušaja

Epidemija COVID-19 onemogućila je da se 23. Susreti planinara Balkana održe u 2020. godini. Pohodniško društvo Novo Mesto pripremilo je manifestaciju za jun 2021, ali su mjere zdravstvene zaštite realizaciju dozvolile tek u septembru. I tada, od 10. do 12. septembra, broj učesnika je bio ograničen. Okupili su se planinari iz sedam klubova - članova Susreta i četiri kluba-kandidata za članstvo: iz Bosne i Hercegovine (PD Konjuh, PD Koprivnica), iz Bugarske (KET Etropole, TD Rodopea, TDPES Musala), iz Crne Gore (PK Gorica), iz Slovenije (Pohodniško društvo Novo Mesto, PD Postojna, PD Črnomelj) i iz Srbije (PK Železničar, PSK Pobeda).

Sedamdesetak planinara učestvovalo je na tri planinarske ture različite težine na masivu Gnjilane, na granici prema Hrvatskoj. Autobusom smo stigli do polaznih tačaka – Gabrje za težu i srednju turu i Krvavi kamen za lakšu turu. Sve grupe put je vodio do izvora Gospodična (822 m). Prva grupa nastavila je do Trdinovog vrha (1178 m) i spustila se na zaravan Miklavž (969 m), druga i treća susrele su se kod Gospodične i, preko Kravog kamena, nastavile do Miklavža. Osim prirode, srdačni domaćini pokazali su nam i slikoviti grad na Krki, koja je tako čista da u njoj ima riba i ljudi se kupaju.

Po tradiciji, na sastanku predstavnika svih klubova - članova Susreta, određuje se domaćin susreta za narednu godinu. Ovaj put naknadno je dogovoren da 24. Susrete organizuje SPAOK Atigonea (Negotino, Makedonija) 3-5. juna 2022. godine. Takođe, mladi planinari iz klubova-članova Susreta okupiće se u Srbiji, na Rajcu 19-21. avgusta 2022. godine. PK Gorica nema podmladak, ali može predložiti neki drugi klub iz Crne Gore za članstvo u Susretima planinara Balkana, kako bi njegovi članovi iskoristili priliku da obiđu balkanske vrhove i upoznaju planinare iz okolnih zemalja.

Izvor: www.pscg.me

Planine zovu

Život je tek jedan drhtaj srca

Jesen je stigla u svoj svojo raskoši i ljepoti, ta zlatna jesen. Nježno i velikodušno, sunčevi zraci još nas miluju. Tu smo u planini. Grabimo ka vrhu zajedno sa dragim prijateljima, planinarima. Dočekali su nas srdaćno, radosno, kao najrođenje. Planina i ljudi. Trenutak kad zaboraviš na svakodnevnicu, ovozemaljske brige, a spoznas mir, onaj unutrašnji. Osloboдиš svoj um i predaš se osjećanju slobode. Stojiš na vrhu. Vjetar u kosi se igra, mrsi je, oko zasija, osluškuješ šapat planine. Posvećeni smo planini. Vezala nas je. Dala nam je mnoge životne lekcije. Naučila nas strpljenju. Izvukla iz nas ono najvrijednije. Tamo ne samo da naučis da čuvas sebe već i onog pored sebe. Tamo se dogode divne stvari, sretnu divni ljudi, jednostavni, veliki, toplog srca, velikodušni. Lekcije naučene u planini su životne. Isprepliću se, kako teški, tako i blistavi momenti.

Dan je uveliko odmakao. Vratili smo se u planinarski dom. Nastavili sa druženjem. Priče, pjesme, sjećanja na neke doživljaje, drage ljudе, duboko u noć.

Nismo ovoga puta izabrali Sarajevo slučajno. Došli smo jednim tužnim povodom. Ta vijest je stigla neočekivano. Strašna, kao što je i sama smrt strašna.

Radovala se, kao i mi, ponovnom susretu. Nažalost, taj susret se odigrao na njenom vječnom počivalištu. Vedrog duha do kraja, ne govoreći nikom o svojoj borbi sa opakom bolešću otišla je tih, spokojno. Otkinuo se jedan list, uvenuo je jednog jesenjeg dana. Počivaj u miru, planinarko.

Na trenutak, čovjek zastane. Sjeta prekrije lice. Život donosi i odnosi. Obećaš sebi da ćeš biti bolji čovjek, u svakom pogledu. A onda podigneš pogled ka nebū. Tamo je taj izvor života. Sunce. Ono i dalje sija. Život je samo tren, tek jedan drhtaj srca... Planine zovu...

Tekst i foto: Montenegro tim

KLUB VOJNIH PLANINARA CRNE GORE „KAPETAN“

U NOVE POBJEDE

Dolaskom ljeta i otvaranjem planinskih/planinarskih staza, odnosno poboljšanjem epidemiološke situacijom u zemlji, Vojni planinari Crne Gore, članovi Kluba „Kapetan“, krenuli su u „nove pobjede“! Izdvajamo samo dio aktivnosti koje su obilježile rad Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“ u ljetnjem i jesenjem periodu:

Održana Skupština kluba vojnih planinara „Kapetan“

Na Otilovićkom jezeru (opština Pljevlja), 27. juna 2021. Godine, održana je Skupština KVP „Kapetan“. Skupštini je, između ostalih, prisustvovao i general Milutin Đurović, koji je tom prilikom predao dužnost Predsjednika kluba svom mlađem kolegi, potpukovniku Miloju Kneževiću.

Skupština je donijela novi Statut i nekoliko važnih odluka koje se tiču daljeg rada i funkcionisanja Kluba. Pored predsjednika, izabran je i novi Upravni odbor koji će ubuduće činiti po jedan predstavnik svih ograna Kluba („Podgorica“, „Kolašin“, „Pljevlja“, „Nikšić“ i „Danilovgrad“).

Sjećanje na omiljenog generala 44. memorijalni uspon na bobotov kuk „General Danilo Jauković“

U organizaciji Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“, a uz podršku Vojske Crne Gore, Ministarstva odbrane, Opštine Žabljak, Uprave za sport i mlade i Planinarskog saveza Crne Gore u periodu od 12. do 14. jula na Durmitoru je održan tradicionalni 44. Memorijalni planinarski pohod „General Danilo Jauković“.

Najznačajnija aktivnost u obilježavanju memorijala je bio tradicionalni upon na Bobotov kuk, koji je realizovan na Dan državnosti, odnosno na Dan kluba - 13. jula.

Obilježavanje Memorijala je počelo na Žabljaku, polaganjem cvijeća na spomenik Narodnom heroju, generalu, neimaru i planinaru Danilu Jaukoviću. Delegacija Kluba, na čelu sa predsjednikom Milojem Kneževićem, je odala poštu i evocirala uspomene na generala, sina

durmitorskih visova, koji im je bio posvećen i odan sve do svog zadnjeg pogleda usmjerenog ka najvišem vrhu – Bobotovom kuku. Činu odavanja pošte na Gradskom groblju na Žabljaku prisustvovao je unuk Generala Jaukovića, koji nosi ime svog slavnog djeda. Prvog dana memorijala, planinari su formirali kamp u Dobrom dolu i, po dugogodišnjoj tradiciji, družili se uz logorsku vatrnu do kasno u noć. To vrijeme je iskorишćeno i za dogovore i detalje vezane za uspon na Bobotov kuk. Poseban utisak na sve je ostavio lijepo uređen kamp i topla atmosfera koja je vladala u njemu. Među okupljenim ljubiteljima Durmitora osjećala se radost zbog ponovnog susreta u planini, kakvih je u protekloj godini manjkalo zbog svima poznate epidemiološke situacije.

Zvjezdana noć i prohладno jutro najavili su vreo i sparani dan koji će samo na momente osvježiti po koji udar oštrog vjetra – Durmitorta. Bez obzira na sve to, 13. jula, mnoštvo planinara iz svih krajeva Crne Gore, zemalja iz okruženja i onih sa vrlo udaljenih tačaka planete je pošlo na uspon ka Bobotu.

Cjelokupan uspon i povratak u kamp su protekli u najboljem redu, a Vojni planinari ne skrivaju zadovoljstvo zbog te činjenice.

Jedan mladi par, Kristin iz Norveške i Džon iz Južne Afrike su nakon uspona na Bobotov kuk odlučili da zajedno provedu ostatak života. Vjereni, nastavili su svoje putešestvije po Crnoj Gori.

U kampu u Dobrom dolu, lijepo je bilo vidjeti susrete starih planinarskih prijatelja, mlade planinarke i planinare, ljubitelje Durmitora i prirode u cjelini, i sve to ovog puta u znak sjećanja na omiljenog generala Danila Jaukovića.

Pohod na Ljubišnju posvećen Đoku Vukoviću i ostalim građanima Pljevalja preminulim od posljedica Covid-19

Klub vojnih planinara „Kapetan“ je organizovao i planinarski pohod na Ljubišnju, koji je posvećen prerano preminulom pripadniku VCG i članu kluba Đoku Vukoviću i ostalim građanima Pljevalja preminulim od posljedica virusa COVID-19.

Uspon na najviši vrh Ljubišnje Dernjačište (2238 mnv), realizovan je 22. avgusta 2021. godine, a na njemu su učestvovali planinari i poštovaoci iz: Pljevlja, Žabljaka, Podgorice, Nikšića, Danilovgrada, Herceg Novog, Plava i Sarajeva.

Pred polazak na uspon evocirane su uspomene na Đoka Vukovića i njegove planinarske pohode, a potom je kolonu od sto i više učesnika poveo iksusni vojni planinar Dragomir Potpara.

Među učesnicima je bilo djece, ali i onih u poznim godinama života i svi su se uspješno popeli na najviši vrh Ljubišnje – Dernjačište. Taj vrh je svojevrstan vidikovac, odakle se pruža pogled ka Durmitoru, Volujku, Sinjajevini, Bjelasici, Komovima, ...kao i Obziru, Bunetini i Liscu. Takode, sa vrha se vide kanjoni rijeka: Tare, Čehotine i Drage. Na vrhu, zajednička fotografija i obećanje za ponovni susret naredne godine na istom mjestu je najbolja potvrda da oni koji nijesu sa nama neće biti zaboravljeni i da negdje lebde u mislima i visinama, kao što se simbolično zaviorila zastava na nebuh iznad Ljubišnje u rukama prijatelja paraglajderista.

Ovu aktivnost je podržala Vojska Crne Gore, Ministarstvo odbrane i opštine Pljevlja.

Vojni planinari Crne Gore na 35. kongresu ifms (International Federation of Mountain Soldiers) u Njemačkoj

U periodu od 29. septembra do 02. oktobra 2021. godine četveročlana delegacija Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“, u sastavu: pukovnik, Dr Vladan Martić (predsjednik Skupštine kluba), Igor Čirović (sekretar kluba), Zoran Đukić i Dragomir Potpara (članovi UO kluba) su učestvovali na 35. Kongresu IFMS (International Federation of Mountain Soldiers) koji je održan u Bad Raichenhall-u (Bavarska) u Saveznoj Republici Njemačkoj. Pored naše zemlje, na kongresu su učestvovalo još: Njemačka, Italija, SAD, Francuska, Španija, Austrija, Slovenija, Bugarska i Švajcarska, dok je učešće Poljske ovog puta izostalo iz objektivnih razloga. Prvog dana Kongresa, nakon svečanog otvaranja u kasarni Bundesvera, gdje je stacionirana komanda i još neke niže jedinice 23. planinske brigade „Bavaria“, realizovan je radni dio u kom su aktivno učestvovali pripadnici naše Vojske, odnosno članovi kluba „Kapetan“. Tom prilikom, Generalni Sekretar IFMS-a general Denoveze, izrazio je zadovoljstvo ostvarenim rezultatima Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“, kako na nacionalnom tako i na međunarodnom planu, i odao priznanje za aktivan rad na ostvarivanju ciljeva IFMS-a, i ujedno zahvalio delegaciji Crne Gore na učešću u radu Kongresa.

Tokom Generalne Skupštine IFMS, Dr Vladan Martić je na osnovu odluke Upravnog odbora kluba, kandidovao Crnu Goru za domaćina 38. Kongresa IFMS-a, koji će se održati 2024. godine. Prateći agendu, aktivnosti na Kongresu su bile vrlo dinamične, ali ovo je bila svakako sjajna prilika za druženje i razmjenu iskustava između ljudi koji su svoje profesionalne karijere posvetili unapređenju planinskih jedinica, planinarske etike, ljubavi prema vojnom planinarstvu i prirodi, a u krajnjem - vojsci i državi.

Jesenji vatromet boja na Prokletijama

Krajem oktobra, najaktivniji članovi Kluba vojnih planinara Crne Gore „Kapetan“ su organizovali i realizovali izlet u NP „Prokletije“. Karavan je krenuo iz Nikšića, preko Danilovgrada, Podgorice, Kolašina, Kralja i Andrijevice do Ulotine, gdje je organizovano noćenje u prelijepom etno selu.

Veče je iskorisćeno za sastanak Upravnog odbora kluba, međusobno druženje i dogovor oko planirane ture.

Subota, 30. oktobar 2021. godine. Polazak za Grebaju. Grupa, kakva se samo poželjeti može! Kratka priprema i polazak na uspon. - Za mnoge u grupi to je prvo planinarenje na Prokletijama. Cilj su: Popadija, Talijanka i Volušnica.

Lagano se zagrijavamo uz potok Volušnice prateći stazu koja vodi strmom padinom kroz bukovu šumu do izlaska u Dolinu Voluš-

nice. Tu pristižemo i druge planinare koji su krenuli prije nas. zajedno nastavljamo ka Popadiji. Grupa je mješovita, ...djevojke nimalo ne zaostaju! Vrh Popadija i pogled na naš i Albanski dio pograničnog područja. Ispod nas se naziru dva prepoznatljiva ruinirana objekta – ostataci minulih vremena! Nama vojnicima jako poznatih! Jedan na ovoj, drugi na onoj strani, a oba u zagrđaju surove, jedinstvene ljepote Trojanskih planina! Odmah tu je i granični kamen! Odolijeva zuba vremena i svjedoči!

Ali najljepša slika je prema Karanfilima, ...ta prekrasna panorama! Ona se čini sve ljepšom, kako joj se više približavaš.

Prokletje – prokleto lijepo! Jesenji „vatromet boja“ djeluje nestvarno! Vrijedno svakog pređenog koraka i ponovnog susreta!

Ostale aktivnosti:

Isto tako, naš Klub je imao svoje predstavnike u nizu akcija i aktivnosti različitog karaktera, kao što su:

- u sastavu delegacije Planinarskog saveza Crne Gore, predsjednik kluba Miloje Knežević je krajem septembra bio u Rumuniji;
- predstavnici kluba su bili na ispomoći organizatoru takmičenja u planinarskoj orientaciji Balkanske planinarske unije „BMUMOC 2021“, koje je održano od 24. do 26. septembra 2021. godine, na Vučju kod Nikšića;
- predstavnici kluba su učestvovali na jubilarnoj 15. „Zijovoj stazi“ na Prokletijama;
- naši predstavnici su učestvovali na tradicionalnoj manifestaciji „Stazom Veljka Vlahovića“;
- nekoliko članova kluba je učestvovalo na memorijalnom usponu na Vasojevički Kom;
- markacionisti i pripravnici kluba su izvršili markiranje planinskih/planinarskih staza NM (br. 303, 901 i 902) u ukupnoj dužini od 68 km, kao i LM od Abisinije do Trmanja u dužini od 7,7 km.
- takmičari kluba su učestvovali u Ligi PSCG u planinskom trčanju i planinarskoj orientaciji;
- klub je inicirao saradnju sa JP Nacionalni parkovi Crne Gore;
- predstavnici kluba su, u dva navrata, učestvovali na sjednicama koje je organizovalo Ministarstvo ekonomije, odnosno državna sekretarka za turizam, na temu uređenja i održavanja planinarskih staza...

Do kraja godine, očekuje nas još nekoliko aktivnosti, među kojima izdvajamo:

- tradicionalnu završnu aktivnost – druženje članova kluba u planinarskom domu „Za Vratlom“ na Orijenu, sa usponom na Subru;
- organizovanje Skupštine kluba;
- svečani prijem novih članova i
- izrada godišnjeg Biltena KVP „Kapetan“.

Tekst i foto: KVP „Kapetan“

PSK „Očnjak“ Gusinje

XV Međunarodni memorijal „Zijova staza“

Planinarski sportski klub „Očnjak“, Gusinje, osnovan je 2020. godine i, kao mlađi klub, u svoju organizaciju preuzeo organizaciju memorijala „Zijova staza“, memorijal sa dugom tradicijom, međunarodnog karaktera.

Od ove godine ovaj memorijal nalazi se i u kalendaru Planinarskog Savez Crne Gore.

Memorijal „Zijova staza“ obilježava se u znak sjećanja na **Zija Ibrahimagića**, osnivača i višegodišnjeg predsjednika nekadašnjeg planinarskog društva „Karanfil“, Gusinje.

Članovi kluba, prijatelji i porodica, od 2007. godine organizuju pohod na vrh „Karaula“ 1915 mnv, stazom koja se zove „Zijova staza“, i koji je ove godine održan po petnaesti put zaredom, u organizaciji PSK „Očnjak“ iz Gusinje.

Memorijal je vremenom postao prava atrakcija za planinare, a sa godinama uspješne organizacije, dobio je epitet manifestacije koja označava početak turističku sezone na Prokletijama i početak sezone planinarenja. Ovaj memorijal održava se posljednje subote mjeseca maja.

Memorijalni pohod „Zijova staza“ je već nakon par godina poprimila međunarodni

karakter, pa su tako, pored klubova iz Crne Gore, učesnici memorijala i brojni planinari članovi planinarskih društava iz bivše Jugoslavije, Zapadne Evrope, Amerike i Rusije. Ove godine, memorijal je organizovan 15. put i okupio je više od 150 planinara i planinarki koji su uživali u ljepotama Nacionalnog parka Prokletije, družeći se i sklapajući nova prijateljstva.

Pohod kreće iz doline Grebaje, uspon traje oko tri sata, a povratak sat i po, do dva. Ove godine zbog velikog snijega, koji se ispod vrha Karaula zadržao i na sam dan pohoda, na Karaulu smo popeli stazom iz Ravnikluča, što je ovogodišnji pohod učinio zanimljivijim, jer je išao novom stazom kojom ranije nikao nije išao.

Staza nije mnogo zahtjevna i pogodna je za sve kategorije planinara, rekreativce i izletnike. Duga je oko 6km i cijelom dužinom

prolazi kroz nacionalni park, jednim dijelom kroz bukovu šumu.

Sami vrh Karaula pozicioniran je tako, da se sa istog pruža, možda i najlepši pogled na Kranfile, Očnjak, Volušnicu, Talijanku, Trojan, te vrhove iznad Grebajskog Zastana, Fortit i Dževahirit, te dalje Greben, Komove, ali i na prekrasnu dolinu kroz koju od Gusinja protiče rijeka Ljuča, sve do Plava i Plavskog jezera, što je učesnicima pravi raj za oči. Sami vrh Karaula je stjenovit, ali je jačina prirodne izdašnosti i na tom vrhu pokazala svoj dar, te se pored velikog travnatog dijela i pored brojnih kamenih ploča, koje su prirodni stepenik tokom uspona, na samom vrhu izdiže četinar, koji kao da niče iz stijene na 1915 mnv. Manifestacija je, od prvog dana, imala podršku porodice Zija Ibrahimagića, kao i planinarskih klubova „Hrid“ i „Prokletije“ iz Plava, te NP „Prokletije“, Fondacija „Gusinje“ iz Njujorka, kao i Opština Gusinje od svog osnivanja 2013.godine.

Kao i prethodnih godina, i ove godine, nakon uspješnog silaska sa vrha, druženje smo nastavili u restoranu „Pavićević“, koji se nalazi u dolini Grebaje, u kojem je za sve učesnike bio obezbijeden ručak. Restoran „Pavićević“ je prijatelj pohoda od osnivanja manifestacije.

Za 15 godina održavanja ove manifestacije, mi smo Prokletije nesebično približili velikom broju novih planinara i rekreativaca. Tako se blagodet ovog memorijala, u konačnom, ogleda se u tome, što danas možemo po svjetskim vrhovima gledati vrsne planinare, nekada djevojčice i dječake, kojima je jedno proljeće obilježilo prvi uspon i rezultiralo početkom jednog uspješnog planinarskog života, što nas čini sve zajedno ponosnim.

Organizovanjem ove manifestacije mi, na najlepši način, želimo da promovišemo planinarenje kao najbolji vid zdravog života i da usponom na vrh Karaula pokažemo i zaintrigiramo sve učesnike da dođu ponovo da još više i češće upoznaju Prokletije i sve ljepote Opštine Gusinje.

Do narednog, XVI uspona Zijovom stazom na vrh Karaula 28.05.2022 godine, svima želimo dobro zdravlje i sreću.

Vedro!

Tekst i foto: PSK „Očnjak“ Gusinje

PLANINARSKI SAVEZ CRNE GORE

Komisija za markacije, planinske staze, pješačke puteve i Registar

Shodno odredbama člana 19. stav 1 Zakona o planinskim stazama Komisija za markacije, planinske staze, pješačke puteve i Registar na osnovu ovlašćenja o privremenom zatvaranju staza u zimskom periodu 2021/2022. godine - svim korisnicima planinskih staza (planinarskih) u Crnoj Gori, daje slijedeće:

SAOPŠTENJE – OBAVJEŠTENJE O PRIVREMENOM ZATVARANJU PLANINSKIH STAZA U ZIMSKOM PERIODU

Poštovani planinari i ostali korisnici planinskih (planinarskih) staza, U cilju potpune bezbjednosti svih korisnika pješačkih i planinarskih staza nacionalne mreže, u skladu sa Zakonom o planinarskim stazama obavještavamo vas da se:

- a) sve uredene planinarske staze Nacionalne mreže u primorskom i centralnom - brdskom dijelu Crne Gore do 1.500 mnv, privremeno zatvaraju za korišćenje od 15. decembra 2021. do 15. aprila 2022. godine.
- b) sve uredene planinarske staze Nacionalne i lokalne mreže u planinskom dijelu Crne Gore i Nacionalnim parkovima iznad 1.500 mnv privremeno zatvaraju za korišćenje od 01. decembra 2021. do 30. maja 2022. godine. U ovom periodu zatvorene su i tačke prelaza.

Na planinskim stazama u zimskom periodu markacije su osnježene, podloga zaledena, vrijeme je vjetrovito, pojave magle je uobičajena, ne postoje zimske markacije, otežane su ili prekinute saobraćajne veze, te su staze opasne po bezbjednost i zdravlje korisnika i ne preporučuju se za korišćenje do aprila, odnosno juna 2022. godine.

Za korišćenje staza u zimskim uslovima (krplje, turno skijanje, takmičenja, zimski usponi) organizator mora preduzeti sve mjere

zaštite propisane Zakonom. Za mogućnost korišćenja lokalne mreže tražite informacije od Nacionalnih parkova, LTO i SKI centara.

Staze će se u zimskom periodu ubuduće otvarati privremeno, samo za organizovane aktivnosti uz saglasnost resornih Ministarstava o čemu je organizator obavezan da dobije saglasnost, a korisnike da obavijesti shodno propisima.

Ne preporučuje se masovno i neorganizovano korišćenje planinarskih staza nacionalne i lokalne mreže, mimo propisanih mjera u zimskom periodu. Ne koristite usluge samozvanih nesertifikovanih vodiča i ne idite sami, nepripremljeni i bez adekvatne opreme, zimi u prirodi.

PSCG, planinarski klubovi-domačini i stručna služba ne snose nikakvu odgovornost prema korisnicima staza, niti preuzima odgovornost za postupke svih koji krše donijete mјere ili koriste staze samoinicijativno i neovlašćeno.

Dragi planinari i drugi korisnici staza nacionalne i lokalnih mreža, čuvajući prije svega sebe, svoje zdravje čuvamo i druge kao i životnu sredinu. Strpite se i pridržavajte preporuka PSCG ...

UPOZORAVAMO:STAZE KORISTITE NA SOPSTVENU ODGOVORNOST!

U Podgorici 25.novembra 2021.god
PO OVLAŠTENJU UO PSCG
Načelnik komisije, Pavle S. Bandović

Planinarski dom „Grope“ na Hajli

Tekst i foto: Fevzija Kurtagić

Planinarski dom „Grope“ se nalazi u samom podnožju planine Hajla na 1907mnv. Ima smještajne kapacitete za 40 osoba u zajedničkim spavaonama. Posjeduje veliki dnevni borvak sa 60 mesta, kuhinju, mokri čvor i pijaču vodu. Dom radi svih

12 mjeseci bez prekida. Tokom zimskih mjeseci obezbijedeno je grijanje na drva.

Dom je sagrađen 2009. godine i njime upravlja PSK „Hajla 2403“. Kontakt telefon: +382 67 285 393

VLADO VUJISIĆ

DURMITOR

NACIONALNI PARK

DURMITOR

Nacionalni park

Mr Vlado Vujišić

✓ Kontakt: +381 66 300 770;

e-mail:

vujisicvlado@gmail.com

web:

www.durmitornacionalnipark.com

Facebook:

www.facebook.com/Vlado.Vujisic

Instagram:

www.instagram.com/vlado.vujisic

VODIČ

90 odabranih uspona
40 planinskih vrhova
5 riječnih kanjona
18 gorskih jezera
1. Via Ferrata
+
400 fotografija